

PRITARTA

Radviliškio rajono savivaldybės
mero 2025 m. birželio 26 d.
potvarkiu Nr. M-332 (2.5E)

PATVIRTINTA

Radviliškio Vinco Kudirkos
progimnazijos direktoriaus
2025 m. birželio 27 d.
įsakymu Nr. V-299

**RADVILIŠKIO VINCO KUDIRKOS PROGIMNAZIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

„ŽAIDIMŲ IR MOKYMO(-SI) ŠALIS“

2025 m.
Radviliškis

Turinys

I SKYRIUS. <u>BENDROSIOS NUOSTATOS</u>	3
1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)	3
1.2. Vertybės	4
1.3. Vaikai ir jų poreikiai	5
1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės lūkesčiai	6
1.5. Regiono ypatumai ir įstaigos savyumas.....	6
II SKYRIUS. <u>IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI</u>	8
III SKYRIUS. <u>IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI</u>	9
3.1. Tikslas	9
3.2. Uždaviniai	9
3.3. Ugdymo(si) rezultatai.....	10
IV SKYRIUS. <u>UGDYMO(SI) TURINYS, PRIEMONĖS, PROCESAS IR APLINKOS</u>	10
4.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas	10
4.2. Pedagoginės strategijos	14
4.3. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima	15
4.4. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms.....	16
4.5. Ugdymo(si) sričių turinys	17
V SKYRIUS. <u>VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO TĘSTINUMAS</u>	48
VI SKYRIUS. <u>LITERATŪRA</u>	51

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Radviliškio Vinco Kudirkos progimnazijos ikimokyklinio ugdymo programa apibrėžia ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) tikslus, uždavinius, principus, ugdymo turinį, procesą, aplinkas, įgyvendinimo nuostatas bei vaikų pasiekimų vertinimo kryptis. Programos paskirtis – užtikrinti kryptingą ir nuoseklų vaikų ugdymą(si), atliepiančią jų individualius poreikius, gebėjimus ir patirtį, sudarant sąlygas visapusiškai asmenybės raidai bei individualios pažangos siekimui.

Programa rengiama ir įgyvendinama vadovaujantis:

- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu;
- Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu;
- Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis;
- Vaiko gerovės užtikrinimą reglamentuojančiais teisės aktais;
- kitais švietimo, sveikatos apsaugos, socialinės apsaugos ir vaikų teises

reglamentuojančiais dokumentais.

Ugdymo(si) procesas organizuojamas atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalią patirtį, poreikius ir galimybes, pripažįstant vaikų įvairovę kaip vertybę bei ugdymo(si) šaltinį. Vaikai ugdosi žaisdami, tyrinėdami, veikdami, bendraudami su bendraamžiais ir suaugusiais, patirdami įvairias socialines situacijas.

Mokytojui kryptingai organizuoti ugdymo procesą padeda: vaiko raidos teorijos taikymas ugdymo praktikoje; metodinė literatūra ir nacionaliniai švietimo dokumentai; mokyklos vidaus dokumentai (metiniai veiklos planai, ugdymo planai, vaikų pasiekimų stebėjimo ir fiksavimo įrankiai); specialistų pagalba: psichologo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, logopedo, grupės mokytojo padėjėjo, mokinio padėjėjo teikiama parama vaikui ir šeimai.

Programa siekia kurti palankią, vaiko poreikiams atliepiančią ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai būtų skatinami tyrinėti, kurti, spręsti problemas, savarankiškai veikti ir bendradarbiauti, taip formuojant pagrindus visapusiškam asmenybės augimui.

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programa parengta remiantis šiomis vaiko raidos teorijomis (sistemomis, padedančiomis suprasti, kaip auga ir vystosi vaikas):

- **sociokultūrine**, nukreipta į visuminę vaiko raidą (holistinis požiūris). Ši teorija pabrėžia sociokultūrinės aplinkos svarbą vadina ją „pagrindiniu vaiko raidos šaltiniu“.
- **konstruktyviste**, nukreipta į pažintinę vaiko raidą. Ši teorija akcentuoja aktyvų vaiko vaidmenį kuriant savo žinias ir pasaulio supratimą.

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si). Visas Programos turinys paremtas požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus. Vaikystėje raidos procesai sukuria prielaidas vaikų ugdymui(si), o kokybiškas ugdymas(is) brandina kūną, smegenų struktūras, skatina vaikų raidą. Ankstyvajai vaiko raidai būdingas spartus netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi nevienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais:

- mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtiniams galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui;
- kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas;
- vaikų mąstymo sinkretiškumas, pasaulio kaip nedalomos visumos matymas suponuoja visuminį požiūrį į ugdymą(si). Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymas(is);

➤ vaikų ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Vaikų raidai ir ugdymui(si) svarbiausios yra jautrios socialinės sąveikos, grindžiamos dialogiškumo principu;

➤ vaikų tarpusavio dialoguose ir dialoguose su suaugusiaisiais konstruojamos bendros prasmės. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra;

➤ darnų vaikų vystymąsi užtikrina vaiko raidą skatinantis ugdymas. Siekiama turtinti, plėsti ir kompensuoti nepalankioje aplinkoje augančių vaikų patirtis, kuriamos vaikus ugdyti įgalinančios socialinės ir kultūrinės aplinkos.

Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais, todėl tikime jog kiekvienas vaikas yra unikalus, be galo kūrybiškas ir jo potencialas turi būti atrastas kuo ankstesniame amžiuje tolimesniam jo tobulėjimui. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Vaikų ugdymuisi sudaromos galimybės jausti, liesti, tyrinėti, atrasti, pažinti, norėti daugiau, siekti, žavėtis, gerbti, mokėti nurimti.

Pasak J. Piaget, vaikai mąsto kitaip nei suaugusieji, nes jų pažintinė raida vyksta etapais, kurių metu keičiasi suvokimo, mąstymo ir problemų sprendimo gebėjimai. Jis išskyrė keturis pagrindinius pažintinės raidos etapus, pabrėždamas, kad kiekviename iš jų vaikas įgyja vis sudėtingesnius pažinimo gebėjimus. Piaget teigimu, vaikų mąstymas tampa vis brandesnis jiems sąveikaujant su aplinka, sprendžiant problemas ir aktyviai konstruojant savo žinias.

L. Vygotskij akcentavo sociokultūrinės aplinkos svarbą, pabrėždamas, kad žmogaus pažintinė raida neatsiejama nuo socialinių sąveikų. Anot jo, būtent bendraudamas su suaugusiaisiais ir bendraamžiais vaikas perima kultūroje egzistuojančias žinias, įgūdžius bei mąstymo būdus. Ypač svarbus yra artimiausios raidos zonos principas, kuris reiškia, kad suaugusiojo ar labiau patyrusio bendraamžio pagalba vaikas gali atlikti sudėtingesnes užduotis, nei gebėtų savarankiškai. Vygotskij pabrėžė, kad pažintinė raida yra socialinio konteksto ir bendradarbiavimo su kitais rezultatas.

1.2. Vertybės. Programoje pateikiamos pamatinės vertybės, kuriomis grindžiamas visas Programos turinys. Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

Vaiko orumas	Kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.
Vaiko gerovė	Vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.
Saviraiškos laisvė	Kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.
Lygiavertis dalyvavimas	Lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.
Lygiateisiškumas ir teisingumas	Vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų.
Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei	Atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai

	dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus.
Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas	Pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.
Kultūrinis tapatumas	Pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.3. Vaikai ir jų poreikiai. Ugdymo įstaigą lanko gabūs, specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai, migrantų, socialinės atskirties aplinkoje gyvenančių ir kitų savitų poreikių turintys vaikai. Todėl mokytojai turi suprasti vaikus, atpažinti jų poreikius bei užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

Žaidimo poreikis	Turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai išitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus.
Saugumo poreikis	Jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.
Draugysčių poreikis	Jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.
Komunikavimo poreikis	Dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.
Pažinimo džiaugsmo poreikis	Smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.
Kūrybinės saviraiškos poreikis	Tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.
Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.	

Visi vaikai, įskaitant tuos, kuriems kyla didelė atskirties rizika, turi būti vienodai vertinami, visiems jiems turi būti suteikiama vienoda pagalba ir visi jie kartu su bendraamžiais gali daryti pažangą. Siekiant sėkmingo vaikų ugdymo, mokytojas turi būti teigiamai nusiteikęs įvairių kultūrinių

grupių atžvilgiu, atviras kitoms kultūroms, sprendžiantis kalbos barjero problemą bei gebantis elgtis kebliose situacijose, atsirandančiose kultūrinių skirtumų pagrindu.

Aukštelkų skyriuje veikia dvi bendrosios paskirties grupės (ikimokyklinio ugdymo grupė ir jungtinė ikimokyklinio ugdymo grupė). Į grupes priimami vaikai nuo 1 ar 2 metų, priklausomai nuo tais metais komplektuojamų grupių vaikų skaičiaus. Grupių veiklos trukmės yra 10,5 valandų per dieną. Vasaros laikotarpiu, esant vaikų skaičiaus sumažėjimui, grupės yra sujungiamos siekiant padidinti ugdomų vaikų skaičių vienoje grupėje.

Atsižvelgiant į vaiko amžių, jo poreikius bei vaiko tėvų (globėjų) argumentus, įstaigoje organizuojamas vaikų pietų poilsio laikas pritaikant vaikui tinkamiausią poilsio sprendimą - miegojimas, ramus pagulėjimas, papildoma ugdymo veikla ir kt. Vaikams, kurie neužmiega pietų miego, organizuojamos įvairios edukacinės veiklos individualiai arba grupelėse, netrukdančios kitiems miegantiems vaikams. Be to, poilsio laikas trumpinamas palaipsniui, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsniams būdingus raidos ypatumus bei fiziologinius poreikius.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės lūkesčiai. Mokyklos bendruomenė bendradarbiaudama su ugdytinių šeimomis laikosi keturių esminių principų:

1) gerbti, vertinti ir puoselėti šeimos vaidmenį vaiko ugdyme; 2) pripažinti, kad tėvai (globėjai) yra pagrindiniai vaiko ugdytojai ir informacijos apie vaiką šaltiniai; 3) leisti tėvams (globėjams) patiems pasirinkti jiems priimtinas dalyvavimo grupės veikloje būdus; 4) laikytis konfidencialumo.

Kuriant mokyklos bendruomenę pagarbiai, etiškai bendraujama su kiekviena šeima, neišskiriant jų pagal šeimos sudėtį, išsilavinimą, gyvenimo būdą ir kitas ypatybes. Stengiamasi pažinti kiekvieną šeimą ir kurti su ja pozityvius santykius keičiantis informacija. Aiškiai išsakoma, kokios pagalbos mokyklos bendruomenė tikisi iš tėvų (globėjų), padedama kiekvienai šeimai pasirinkti jai priimtina bendradarbiavimo būdą. Bendrų veiklų, projektų su šeimomis metu sudaromos galimybės tėvams (globėjams) geriau pažinti vieniems kitus. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas. Mokyklos bendruomenė ir tėvai pripažįsta, kad abi pusės yra lygiaverčiai partneriai, kurių bendravimas ir bendradarbiavimas skatina abipusį tobulėjimą. Siekiant įsivertinti tėvų (globėjų) lūkesčius bei pageidavimus kiekvienais metais atliekami tėvų (globėjų) poreikių, teikiamų paslaugų veiklos kokybės įsivertinimai: anketinės apklausos, individualūs pokalbiai ir (ar) grupinės diskusijos ir kt. Pagrindinis tėvų (globėjų) tikslas – dalyvauti ugdymosi procese, kad gautų daugiau informacijos apie vaikų ugdymą bei tęstų vaikų ugdymą šeimoje. Todėl tėvai (globėjai) yra laukiami ir įtraukiami į vaikų ugdymosi procesą, supažindinami su ugdymo programa, artimiausiais tikslais ir tariasi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti. Ugdytinių šeima dalyvauja ugdymo turinio konstravime, planavime, organizavime bei ugdymosi rezultatų analizavime, atsižvelgiant į jų lūkesčius bei individualias vaikų galias ir skirtingą ugdymosi patirtį. Grupės mokytojas kiekvienam tėvui asmeniškai suteikia žinių ir dalijasi idėjomis su jais siekdamas sustiprinti jų kompetencijas, kad šeimos nariai galėtų namuose sukurti vaikams stimuliuojančią ugdymosi aplinką. Taip formuojama nuostata, kad tėvai (globėjai) gali būti aktyvūs vaikų ugdymo(si) pagalbininkai. Ypač didelis dėmesys skiriamas užtikrinant informacijos konfidencialumą apie šeimas ir vaikus. Mokyklos bendruomenė gerbia šeimų privatumą. Konkretūs vaiko pasiekimai ir kylantys iššūkiai aptariami tik individualiuose pokalbiuose. Tėvams (globėjams) leidžiama susipažinti tik su jų vaiko pasiekimų aplanku ar kitais asmeniniais duomenimis. Mokyklos bendruomenė gerbia kiekvienos šeimos privatumą, orumą ir autonomiją.

1.5. Regiono ypatumai ir įstaigos savitumas. Aukštelkai – kaimas Radviliškio rajone, prie kelio Radviliškis–Pakruojis, 7 km į šiaurės rytus nuo Radviliškio, seniūnijos ir seniūnaitijos centras. Aukštelkuose yra valstybinis gamtos paveldo objektas – Aukštelkų ąžuolas, kurio skersmuo 1,4 m, aukštis 21 m., kaime telkšo 3 ha ploto dirbtinis vandens telkinys. 1928 m. pastatytas paminklas

Lietuvos nepriklausomybės dešimtmečiui, nugriautas 1951 m., atstatytas 1990 m. Vakariniu kaimo pakraščiu teka Vėzgė, Vikutinis, Kriaukė. Pirmą kartą kaimas minimas 1557 m. Upytės valsčiaus inventoriuje. 1915 m. įsteigta pradinė mokykla, 1949–1986 m. veikė septynmetė, aštuonmetė mokykla, 1986–1989 m. – nepilna vidurinė, 1989–1992 m. – vidurinė mokykla, 1993 m. – 2014 m. – pagrindinė mokykla, 2014 m. rugsėjo 1 d. vietoj Aukštelkų pagrindinės mokyklos įsteigtas Radviliškio Vinco Kudirkos progimnazijos Aukštelkų ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyrius.

Aukštelkų skyrius sudaro sąlygas vaikams dalyvauti įvairiapusiškoje mokomojoje, kultūrinėje, kraštotyrinėje, sportinėje, gamtosauginėje, sveikatos ir gyvenimo įgūdžių formavimo veikloje. Mokykla bendradarbiauja ir dalyvauja, kartu organizuoja valstybinių ir kitų įvairių švenčių renginius su Aukštelkų seniūnija, kaimo biblioteka ir kultūros namais. Šioje kaimo mokykloje vaikai turi galimybę dalyvauti įvairiose edukacinėse veiklose, kuriose pabrėžiama gamtos ir aplinkos pažinimo svarba. Mokykla pasinaudoja aplink esančiomis žaliosiomis erdvėmis, kuriose organizuojami projektai, skatinantys vaikų kūrybiškumą ir aktyvų judėjimą. Edukacinės išvykos į vietinius gamtos objektus suteikia ugdytiniais galimybę tyrinėti ir pažinti juos supančią aplinką, skatinant jų fizinį aktyvumą ir smalsumą. Šios veiklos taip pat padeda formuoti vaikų gebėjimą stebėti ir analizuoti pasaulį per įvairius pojūčius – regą, klausa, liečiamąjį jutimą.

Aukštelkų skyrius taip pat glaudžiai bendradarbiauja su vietos kultūros ir švietimo institucijomis. Netoliese įsikūrusi Radviliškio miesto biblioteka, kurioje vyksta įvairios edukacinės veiklos, skatina vaikų kūrybinę ir estetinę raišką. Mokytojai organizuoja vaikų darbų parodas, edukacines pamokas, suteikdami ugdytiniais galimybę įsitraukti į meno pasaulį, išreikšti save ir puoselėti kūrybiškumą.

Mokykla aktyviai bendradarbiauja su vietos bendruomenės organizacijomis, įskaitant Aukštelkų savarankiško gyvenimo namus, vietos seniūniją, ūkininkus ir verslininkus. Šis bendradarbiavimas leidžia organizuoti įvairias išvykas, akcijas ir edukacijas, kurios praturtina ugdytinių mokymosi patirtį ir stiprina ryšius su aplinka. Vaikai dalyvauja edukacijose apie žemės ūkį, susipažįsta su vietos verslu ir aplinkosauga, o bendradarbiavimas su savarankiško gyvenimo namais skatina tarpgeneracinį ryšį ir pagarbą vyresniesiems. Su vietos seniūnija organizuojamos bendruomenės renginiai ir išvykos, stiprinančios ryšius su aplinka ir žmonėmis. Ūkininkai pateikia ugdytiniais praktinių žinių apie žemės ūkį, augalininkystę ir gyvulininkystę, o verslininkai organizuoja edukacijas, padedančias geriau suprasti vietos verslo poveikį ekonomikai ir aplinkai. Veiklų metu vaikai susipažįsta su vietinėmis tradicijomis ir istorijos objektais, įskaitant svarbius Radviliškio rajono architektūrinius paminklus, ir dalyvauja renginiuose, kurie puoselėja vietines kultūrinės vertybes. Mokykla taip pat skatina vaikų socialinę atsakomybę ir aktyvų dalyvavimą bendruomenės gyvenime, organizuodama šventes ir renginius, į kuriuos įsijungia tiek vaikai, tiek jų šeimos nariai.

Aukštelkų skyriuje siekiama kurti visapusiškai palankią ugdymo aplinką, skatinančią vaikų fizinį aktyvumą, kūrybiškumą ir emocinę gerovę. Čia įrengta sporto salė, kurioje organizuojami fizinio aktyvumo užsiėmimai, sporto renginiai bei dalyvaujama respublikiniuose ir rajoniniuose projektuose, stiprinančiuose sveikos gyvensenos įgūdžius. Aktyvus judėjimas integruojamas ir į kasdienę veiklą – ugdymo procese taikomi įvairūs sportiniai žaidimai, lauko pratimai bei koordinacijos lavinimo pratybos.

Skyriuje veikia dvi ikimokyklinio ugdymo grupės: „Zuikučiai“ (2–5 m.) ir jungtinė ikimokyklinio ugdymo grupė „Bitutės“ (3–6 m.). Atsižvelgiant į šeimų poreikius, įstaigoje veikia pailgintos darbo dienos grupė, leidžianti užtikrinti vaikų užimtumą bei jų individualių ugdymosi poreikių tenkinimą.

Vaikų ugdymo aplinka formuojama laikantis šiuolaikinių pedagogikos principų – ji moderni, ergonomiška, estetiška bei užtikrinanti fizinį ir emocinį saugumą. Kiekviena erdvė pritaikyta tikslingai veiklai: žaidimams, pažinimui, meninei saviraiškai ir poilsiui. Informaciniai stendai, plakatai ir edukacinės sienos padeda vaikams ugdyti savarankiško mokymosi įgūdžius, skatina smalsumą bei tyrinėjimo džiaugsmą.

Siekiant skatinti vaikų meninius gebėjimus ir emocinę raišką, ugdymo grupėse naudojamos pirštinių lėlės, kurios skatina improvizaciją, socialinių situacijų modeliavimą ir kalbinės raiškos plėtojimą. Teatro žaidimai bei kūrybinės dirbtuvės padeda vaikams geriau suprasti save ir aplinkinius, išmokti reikšti savo jausmus ir ugdyti bendravimo įgūdžius.

Mokykloje įrengta jauki „Supamų krėslų“ erdvė, skirta vaikų emocinei savireguliacijai ir poilsiui. Čia vaikai gali nusiraminti ir atsipalaiduoti supamuose krėsluose, žaisti kamuoliukų baseine ar tyrinėti interaktyvias grindis. Taip pat įrengtas plačiaekranis televizorius, leidžiantis stebėti savo veiklas ir renginių akimirkas. Siekiant ugdyti atsakomybės jausmą ir empatiją, įstaigoje gyvena vaikų mylimas augintinis – triušis PIPO, kurio priežiūra skatina rūpestingumą ir atsakomybę už gyvą būtybę.

Siekdama skatinti vaikų skaitymo įgūdžius ir intelektualinę raidą, įstaiga įkūrė bibliotekėlę darželio fojė. Tai ne tik vieta, kurioje vaikai gali susipažinti su įvairia literatūra, bet ir erdvė, skatinanti savarankišką, pažinimą, kūrybišką mąstymą bei ramią savirefleksiją. Be tradicinių knygų, vaikams suteikiama galimybė naudotis interaktyviais edukaciniais įrankiais, kurie padeda geriau įsisavinti informaciją per žaidimą.

Aukštelkų skyriuje ypatingas dėmesys skiriamas ne tik akademiniam, bet ir vertybiniam ugdymui. Ugdymo procesas grindžiamas trimis esminėmis vertybėmis:

 Pasitikėjimas – „Tikiu tavimi, tu gali!“ Vaikai mokomi tikėti savimi, įveikti iššūkius ir drąsiai siekti savo tikslų.

 Pažanga – „Augame kartu!“ Skatinamas nuolatinis mokymasis, savęs pažinimas ir asmeninis tobulėjimas.

 Pozityvumas – „Tikiu savo sėkme!“ Ugdoma teigiama savivertė, motyvacija bei gebėjimas matyti galimybes net ir sudėtingose situacijose.

Bendruomeniškumas yra svarbi Aukštelkų skyriaus dalis – aktyviai įtraukiami tėvai (globėjai), organizuojamos šventės, bendruomenės renginiai, tėvų ir pedagogų susitikimai. Šis glaudus bendradarbiavimas padeda kurti darnią ugdymo aplinką, kurioje vaikas jaučiasi saugus, vertinamas ir motyvuotas augti bei tobulėti.

I SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę.

1. Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

2. Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

3. Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

4. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

5. Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

6. Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

7. Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

8. Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusių, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

9. Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

10. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

11. Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieniui rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

3.1. Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

3.2. Uždaviniai:

1. Atliepti kiekvieno vaiko ugdymosi poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir socialkultūrinės aplinkos, sudarant sąlygas visapusiškam augimui.

2. Kurti įtraukiančią, lanksčią ir stimuliuojančią ugdymosi aplinką – sudaryti sąlygas vaikų tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialiniam, pažintiniam ir komunikaciniam vystymuisi per žaidimą ir patirtinį mokymąsi, pripažįstant žaismę ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip pagrindinę ugdymo(si) formą.

3. Užtikrinti vaiko ir mokytojo sąveika grįstą ugdymo(si) procesą – taikyti į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotas pedagogines strategijas bei priemones, kurios padėtų kurti lanksčią, įtraukią ir kūrybiškumą skatinančią aplinką ir kontekstus.

4. Plėtoti bendradarbiavimą su tėvais (globėjais) – palaikyti atvirą ir pasitikėjimu grįstą partnerystę, įtraukti ugdytinių tėvus į ugdymo(si) procesą, skatinti jų dalyvavimą veiklose bei užtikrinti nuolatinį grįžtamąjį ryšį dėl vaiko raidos ir pasiekimų.

3.3. Ugdymo(si) rezultatai. Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra pasiektas tikslas, įgyvendinti uždaviniai bei vaikų nuosekliai įgyjami ir plėtojami jų pasiekimai. Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimus grupuojame į stambesnius blokus pagal ugdymo(si) sritis bei siejame su vaiko galiomis. Apjungdami pasiekimų sritis į blokus taip pat atsižvelgiame į savo mokyklos ypatumus, prioritetizuojame ugdymo kryptį ir atvaizduojame konceptualaus ugdymosi modelyje (1 pav.).

1 pav. konceptualus ugdymo(si) modelis

IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PRIEMONĖS, PROCESAS IR APLINKOS

4.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas. Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra grindžiamas *visuminiu ugdymu* – ugdymo(si) procesas siekia užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių pasiekimų plėtotę, atskirų ugdymosi sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų balansą; *universalio dizaino mokymuisi* – siekiama užtikrinti vaikų skirtybių pripažinimą ir priėmimą, sukuriant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į bendrą ugdymo(si) procesą; pagrindine vaikų dominuojančia veikla *žaidimu* (spontaniškas individualus, poroje, grupėje, inicijuotas suaugusiojo ar bendraamžių) ir kita *patirtine veikla* (pajauti, tyrinėti, kurti, dalintis). Šie elementai sudaro tvirtą pagrindą vaikų visapusiškam ugdymui(si), siekiant harmoningo emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos ir kūrybos galių vystymosi. Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas remiantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023), atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis.

Siekiame, kad ugdymosi priemonės: tenkintų ikimokyklinio amžiaus vaiko poreikį žaisti, bendrauti, bendradarbiauti, skatintų norą puoselėti ir saugoti savo ir kitų sveikatą ugdytų vaiko savarankiškumą, saviraišką ir skatintų kūrybiškumą, lavintų intelektines vaiko galias, sudarytų sąlygas plėtoti vaiko kultūrai, poreikiams, pomėgiams, interesams, tenkintų vaiko poreikį judėti, sietųsi su vaiko patirtimi ir kasdieniu jo gyvenimu.

Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje ugdymo(si) srityje numatytos pasiekimų sritys, esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos ir pateiktos ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos).

Didelis dėmesys skiriamas patirtiniam, ugdymui, kuris apima vaiko protą, racionalias žinias jo pojūčius bei jausmus, grįstas tyrinėjimais, eksperimentavimu, atradimais, kūryba ir bendradarbiavimu. Vaikas, kaip jaunas tyrėjas, atradėjas auginamas grupėje ir už jos ribų, skatinant intelektualią, kritinio mąstymo reikalaujančią veiklą ir kiekvieno vaiko asmeninę pažangą.

Ugdymo procese naudojamos informacinės technologijos žadina vaiko motyvaciją mokytis, patirti, atrasti, plečia mąstymo galimybes. Vaikai tyrinėja ir atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, įgytą patirtį panaudoja kituose žaidimuose. Ekskursijos ir išvykos praturtina vaikų patirtį, jie susipažįsta su artimiausia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka, mokosi ne tik orientuotis naujoje aplinkoje, bet ir tiesiogiai konstruoja savo žinias, veikdami natūralioje aplinkoje.

Ugdymo turinio įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atitiktų pagrindinius ir prigimtinus vaiko poreikius, sudarytų galimybę atsiskleisti vaiko individualumui ir savitumui visose ugdymo(si) pasiekimų srityse kurių visuma užtikrintų ugdytinių mokyklinę brandą.

Dominuojanti veikla – žaidimas (spontaniškas individualus, poroje, grupėje, inicijuotas suaugusiojo ar bendraamžių) atsižvelgiant į vaiko galias, pomėgius ir poreikius.

Ugdymas kuriant ir keičiant aplinką. Įrengiamos vaiko veiklai patogios erdvės, parenkamos ugdymąsi, kūrybiškumą, eksperimentavimą, saviraišką skatinančios priemonės, žaislai, informacijos gavimo šaltiniai, simboliai, užrašai, ženklai ir kt. Naujos priemonės pristatomos originaliai, įdomiai, parodomi veikimo su jomis būdai. Aplinka keičiama pagal vaikų sumanymus ir norus.

Ugdymasis pavyzdžiu. Pedagogas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaikų akivaizdoje ir skatina jį mėgdžioti. Pedagogas pradeda kokią nors veiklą ir perleidžia savarankiškai testuoti vaikams. Pedagogas veikia drauge su vaikais kaip žaidimo ar veiklos partneris, mimika, elgesiu, veiksmais, daiktais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams. Kito vaiko pavyzdys. Mažesni mokosi iš vyresnių.

Kūrybinė pedagogė – vaiko sąveika. Pedagogas įtraukia vaikus į veiklą gera idėja, tema, probleminiu klausimu, įdomia informacija, netikėtomis medžiagomis ir kt. Nuolat bendrauja su vaikais, pastebi jų interesus, norus, gebėjimų lygį, pateikia patarimų, informacijos, praturtina vaikų patirtį, siekia vaiko kūrybos, interpretacijos, atradimų, bandymų.

Situacinis – spontaniškas ugdymas. Pedagogas keičia numatytą veiklą pagal iškilusią vaiko idėją, problemą, sumanymą. Pritaria vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi, emociškai palaiko, išplėtoja vaiko inicijuotus pokalbius, žaidimus, reaguoja į vaiko klausimus. Ugdymo ir ugdymosi situacijų susidarymo skatinimas bendrais susitarimais ir sprendimais, problemineis klausimais, diskusijomis. Vaikų, tėvų, pedagogų projektų įgyvendinimas.

PAGRINDINĖS RAIDOS TEORIJOS	
KONSTRUKTYVISTINĖ TEORIJA	SOCIOKULTŪRINĖ TEORIJA
Ugdymas nukreiptas į vaiko kognityvinę/pažintinę raidą. Mokytojai yra bendrakūrėjai, drauge su vaikais konstruojantys ugdymo(si) patirtis ir erdves. Būdami besimokančiųjų vaidmenyje jie organizuoja aplinką, kurioje galima įgyti daug konkrečių patirčių, suplanuotų taip, kad skatintų savivaldų vaikų mokymąsi tyrinėjant, eksperimentuojant ir savarankiškai pažįstant aplinkas ir pasaulį.	Ugdymas orientuotas į vaikų socialinę ir kultūrinę raidą, kurioje svarbų vaidmenį atlieka suaugusieji ir bendraamžiai. Mokytojai veikia kaip pagalbininkai, kurie padeda vaikams mokytis per socialines sąveikas ir kultūrinius įrankius, sudarydami sąlygas aktyviai tyrinėti aplinką, bendrauti ir dalytis patirtimis. Toks požiūris skatina vaikus mokytis bendradarbiaujant, priimant kitų nuomones ir plėtojant mąstymą per kultūrines ir socialines sąveikas.

PO PAGRINDINĖS RAIDOS TEORIJOMIS TELPA ŠIUOLAIKINĖS VAIKŲ UGDYMO TEORIJOS, KONTEKSTAI METODAI IR/AR SISTEMOS

Kūrybinių dialogų kontekstas

Modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti.

Kultūrinių dialogų kontekstas

Vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnės aplinkų kultūrų kūrime. Mokyklos aplinka yra erdvė nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus ir vertybes. Mokyklos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai, simboliai, patiriami papročiai ir elgsenos, išbandomos skirtingos kultūrinės raiškos formos, ugdantis pozityvų požiūrį į įvairovę ir kitoniškumą;

Kultūrinė veikla yra neatsiejama ugdymo proceso dalis, skirta siekti ugdymo programose nustatytų tikslų ir rezultatų. Tai nėra papildoma veikla, tai – kitaip, ne tradicinė ugdymo forma, kurioje ugdomas ne tik meninis suvokimas, bet ir emocijų suvokimas, iniciatyvumas, ryškėja lyderystės bruožai, atkaklumas, pasitikėjimas savimi, pagarba sau ir aplinkai, susidaro sąlygos socializacijai per meninę veiklą, tobulinant elgesio kultūros įgūdžius. Kultūrinės veiklos organizuojamos ne tik Aukštelkų skyriuje, tačiau ir kitose bendruomenėse, aplinkose.

Deklamuojant eilėraščius, atliekant dainas ugdoma vaikų taisyklinga bei verbalinė ir neverbalinė kalba.

Kalbų įvairovės kontekstas

Šio konteksto paskirtis – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove. Kuriant kontekstą pasinaudojama mokykloje ar grupėje esama kalbų įvairove, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis vidaus ir lauko aplinkose.

Žaismės kontekstas

Paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. Tuo pačiu siekti palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Eksperimentuojama veikimu tuščioje ir daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali gimti „iš nieko“, mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvepiančios pratęsti „tiesos“ paieškas. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus.

Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas (lėtasis ugdymas)

Konteksto paskirtis – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas kupinas žaismės, atviras iššūkiams, jame daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų į savo keliamus klausimus paieškomis, tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo laboratorijos, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų, vaikų stebinių fiksavimo

priemonių – tai padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę.

Realių ir virtualių aplinkų kontekstas

Konteksto paskirtis – papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveikomis grindžiami kontekstai, aplinkas saikingai ir saugiai papildant skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realių objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms. Vaikų savivaldį mokymąsi skatinančios skaitmeninės priemonės, įvairiomis vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įrangą turinčiomis technologijomis kuriamos galimybės vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius, perkelti realios aplinkos objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės veikti ribas, spręsti problemas, įveikti iššūkius.

Universalus dizainas mokymuisi (UDM) kontekstas

UDM kontekste naudojami įvairūs metodai ir priemonės, atsižvelgiant į vaikų individualius skirtumus ir mokymosi stilius, tokius kaip skirtingų mokymo stilių pritaikymas, kooperatyvinis ir savarankiškas mokymasis, taip pat technologijų taikymas ugdymo procese. Tai apima kortelių metodą, kuris padeda vaikams kalbėti, bendrauti ir suprasti vieni kitus, bei grupines veiklas, kurios skatina socialinę sąveiką ir bendradarbiavimą. Taip pat taikomi diferencijuoti mokymo metodai, leidžiantys pritaikyti užduotis pagal vaiko gebėjimus ir poreikius, kad jis galėtų mokytis savo tempu ir pasiekti individualių tikslų. Probleminis mokymasis, kuris remiasi realiomis situacijomis, lavina vaikų kritinį mąstymą ir kūrybiškumą. Nuolatinis ir konstruktyvus grįžtamasis ryšys padeda vaikams suprasti savo stipriąsias puses ir tobulėjimo galimybes. Visi šie metodai sukuria lanksčią ir įtraukią ugdymosi aplinką, kurioje kiekvienas vaikas turi galimybę tobulėti, išreikšti save ir jaustis išgirstu bei svarbiu ugdymo proceso dalyviu.

Judraus patirtinio ugdymosi kontekstas

Judėjimas yra natūrali vaikų veikla, todėl jis organiškai įtraukiamas į kasdienį ugdymo procesą. Vaikai laisvai tyrinėja aplinką, eksperimentuoja su įvairiais judėjimo būdais: bėgiojimu, šokinėjimu, laipiojimu, balansavimu ar objektų manipuliavimu. Tokia veikla ne tik stiprina fizinius įgūdžius, bet ir lavina erdvinį mąstymą, koordinaciją, pusiausvyrą bei kūno suvokimą. Patirtinis ugdymasis grindžiamas aktyviu dalyvavimu ir problemų sprendimu per judesį. Vaikai mokosi įveikti kliūtis, atrasti naujus būdus, kaip atlikti tam tikras užduotis, ir lavina kūrybiškumą bei savarankiškumą. Be to, judėjimas stiprina kognityvinius gebėjimus – per ritminius žaidimus ir motorinius pratimus lavinama dėmesio koncentracija, atmintis ir loginis mąstymas. Judrus ugdymasis taip pat svarbus emocinei ir socialinei vaiko raidai. Fizinis aktyvumas padeda geriau suprasti ir valdyti emocijas, stiprina savireguliaciją bei pasitikėjimą savimi. Grupinės judrios veiklos skatina bendradarbiavimą, empatiją ir komunikacinius įgūdžius. Tokia ugdymo forma leidžia vaikams natūraliai įsitraukti į mokymosi procesą, patirti džiaugsmą per judėjimą ir aktyviai pažinti juos supantį pasaulį.

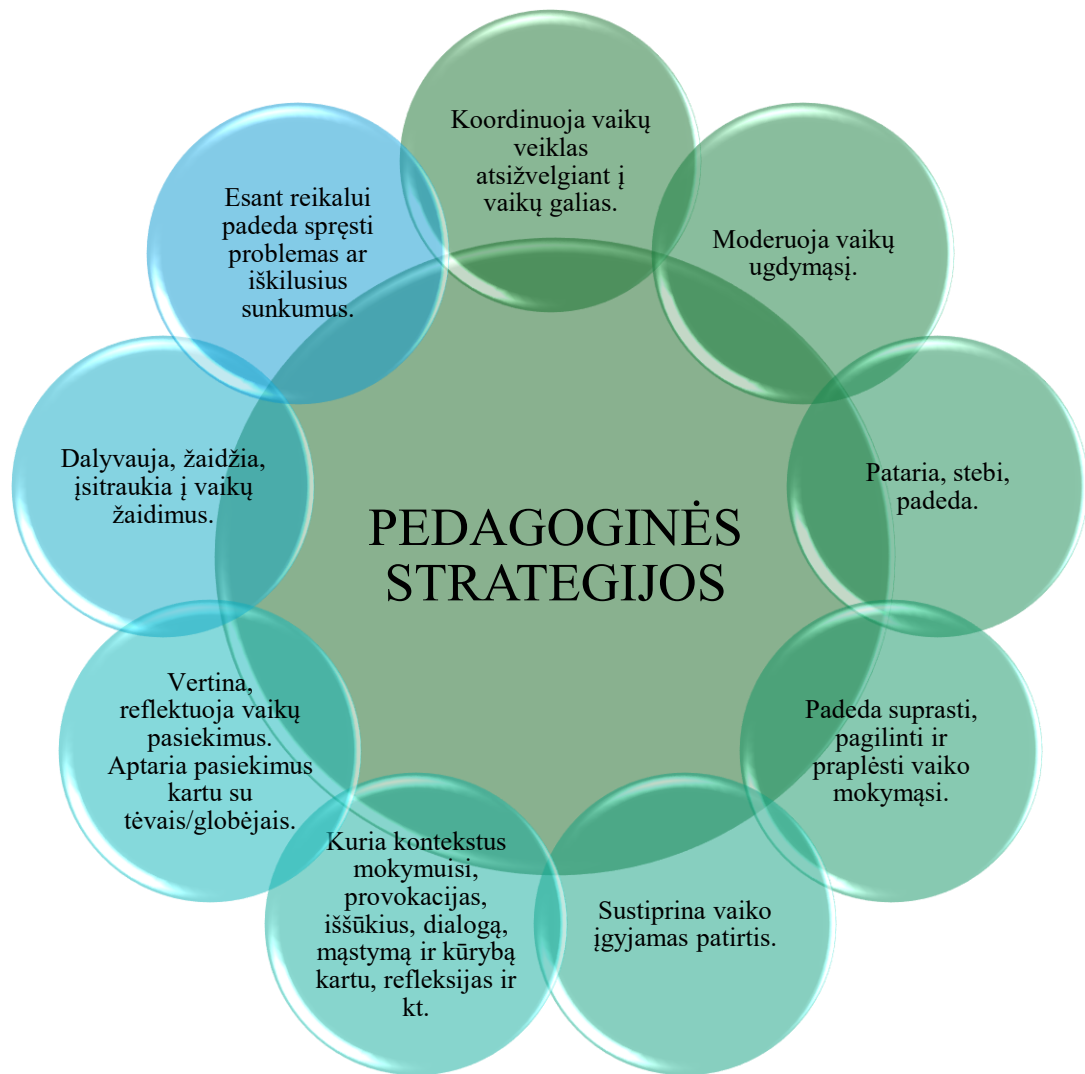
METODAI/VEIKLOS

STEAM veiklos

STEAM ugdymas – integralus, į kompleksinę tikrovės reiškinių pažinimą, pritaikymą ir problemų sprendimą kreipiantis ugdytinių gebėjimų ugdymas gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, menų ir matematikos kontekste. STEAM aktualus tuo, kad apima gamtos mokslus (biologiją, chemiją, fiziką), inžineriją (robotiką), informacines technologijas, menus (dailę, technologijas, muziką, literatūrą), matematiką. STEAM padeda priartėti prie ateityje vaikų laukiančių iššūkių. STEAM ugdymas paremtas natūraliu vaiko domėjimusi, kaip „veikia“ jį supantis pasaulis, polinkiu kurti daiktus ir tikrinti, kaip veikia jie. Parūpinus šiuolaikinių ugdymo

priemonių, vaikai savaime perpranta technologinius, inžinerinius, matematinius, gamtamokslinius dalykus.
Patirtinės veiklos
Vaiko ugdymas(is) judant, pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.
Mokymas(is) per judesį
Pedagoginė strategija, kuri padeda visiems vaikams įsitraukti į žaismingą, judrią ir kognityvinių įgūdžių ugdymo(si) kupiną patirtį bei kasdieninio mokymosi kontekstą. Aktyvus kinestezinis mokymasis padeda vaikams priimtinu ir prigimtinu būdu įsisavinti informaciją.
Montessori ugdymo sistema/metodas
Ugdyti savimi pasitikintį žmogų, kuris daro atitinkamus sprendimus, akcentuojamas ne tik protinis lavinimas, bet ir vaiko gebėjimų ugdymas. Montessori pedagogikos principai: ▪ ugdymas per žaidimą; ▪ atsakomybės jausmo puoselėjimas; ▪ pagarbos aplinkiniams ir gerumo puoselėjimas; ▪ vaiko interesų stebėseną; ▪ vaikui suteikiama pasirinkimo laisvė, kurias užduotis atlikti pirmiausia, kurioms jis nori skirti daugiau laiko ir pan.; ▪ vaiko savarankiškumo ir nepriklausomybės ugdymas įvairiose aplinkose (žinoma, tose, kur tam nėra jokių kliūčių); ▪ vaiko pasirinkimas, ar laikytis elgesio normų ir taisyklių; ▪ ugdomi įgūdžiai, kurių vaikui prireiks gyvenime; ▪ vaikai skatinami ne išmokyti kažką atmintinai („iškaliti“), bet informaciją suvokti ir vėliau gebėti tas žinias pritaikyti gyvenime; ▪ skirtingo amžiaus vaikų ugdymas kartu; ▪ kiekvienam vaikui parenkamos skirtingos užduotys, atitinkančios jo poreikius; ▪ pedagogai tam tikrus sprendimus priima stebėdami vaiką ir analizuodami jo elgesį ir kt. Vaiko galimybės taikant Montessori: ▪ vaikui suteikiama teisė pasirinkti, kurios sritys jį labiausiai domina, ir daugiausia gilintis į jas; ▪ vaikui suteikiama daug laisvės (ugdomas jo savarankiškumas, savarankiškas problemų sprendimas, jis mokosi dirbti tiek vienas, tiek ir bendradarbiauti su kitais, pasirenkant, su kuo atlikti konkrečias užduotis, ir pan.); ▪ ugdoma vaiko savidisciplina, vaikai mokomi atlikti viską nuo pradžių iki pabaigos (jei daromi kūrybiniai darbai, vaikai turi patys pasiruošti darbo vietą, priemones, padaryti darbelius ir susitvarkyti), ugdomi planavimo, tvarkymosi ir kiti įgūdžiai, kantrybė.
Reggio Emilia sistemos fragmentai
Reggio Emilia sistemos fragmentai, pagal kurią modeliuojamos pažangios praktikos, grindžiamos į vaiką orientuoto ir kontekstinio ugdymo teorijomis ir skirtos vaiko kūrybingumui ugdytis. Tikime, kad aplinka yra trečiasis ugdytojas. Pedagogai kuria mokymosi kontekstus, provokacijas, t. y. taip sumodeliuoja priemones ir aplinką, kad ji pažadintų vaikų tyrinėjimus, idėjas, kad vaikams kiltų naujų klausimų, kad tyrinėti būtų smagu.

4.2. Pedagoginės strategijos. Mokytojas, dirbdamas net ir to paties amžiaus vaikų grupėje, turi taikyti skirtingas (individualizuotas) ugdymo strategijas. Kokybiškos mokytojo strategijos pavyzdžiai pateikti paveikslėlyje (2 pav.).

2 pav. Kokybiškos mokytojo strategijos pavyzdžiai

4.3. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima.

Mokykloje aktyviai įtraukia tėvus (globėjus) į susitarimus dėl vaikų ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų: darželis atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai – yra taikoma „Sėkmingos adaptacijos“ metodika. Susitariama dėl ugdymo(si) mokykloje ir šeimoje dermės; šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste.

Mokytojas gerbia kiekvieną šeimą, kviečia šeimos narius bendradarbiauti, parodo, kad jie yra laukiami ir randa būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą. Laikomasi mokytojo ir šeimos bendradarbiavimo principų:

- *Pagarba ir įtraukimas* – mokytojas gerbia kiekvieną šeimą, skatina jos narius aktyviai dalyvauti ugdymo procese, parodo, kad jie yra laukiami, ir ieško būdų juos įtraukti.
- *Etiškas elgesys* – mokytojas bendrauja su visomis šeimomis laikydamasis profesinės etikos principų.
- *Lygiateisiškumas* – mokytojas inicijuoja bendradarbiavimą su visomis šeimomis, neatsižvelgdamas į jų sudėtį, išsilavinimą, gyvenimo būdą ar kitas individualias ypatybes.
- *Pozityvūs santykiai* – mokytojas siekia pažinti kiekvieną šeimą ir kurti su ja pasitikėjimu grįstus santykius, pvz., pasitikdamas ir išlydėdamas vaiką, atsakydamas į klausimus, dalindamasis pozityviomis naujienomis bei objektyviai aptardamas netinkamą elgesį.

➤ *Efektyvi komunikacija* – mokytojas keičiasi informacija su šeimomis sutartais būdais, užtikrindamas sklandų bendradarbiavimą.

➤ *Aiškūs lūkesčiai* – mokytojas išsako, kokios pagalbos tikisi iš tėvų, padeda jiems pasirinkti tinkamą bendradarbiavimo formą ir pateikia praktinių pavyzdžių.

Mokytojas įsiklauso į tėvų lūkesčius ir siekia bendradarbiaujant įgyvendinti bendrus ugdymo tikslus. Tėvai kviečiami aktyviai dalyvauti ugdymo procese įvairiomis formomis:

➤ *Įsitraukdami į įstaigos gyvenimą*: dalyvaudami renginiuose, šventėse, projektuose, parodose, tyrimuose ir išvykose.

➤ *Prisidėdami prie kasdieninės veiklos grupėje* – padėdami organizuoti ugdymo procesą ar patys inicijuodami veiklas.

➤ *Stebėdami ugdymo kokybę per įgyvendinamus projektus tiek grupėje, tiek visoje įstaigoje*.

➤ *Naudodamiesi grupių internetinėmis svetainėmis*, kurios padeda palaikyti glaudesnę ryšį tarp šeimos ir ugdymo įstaigos.

➤ *Dalyvaudami atvirų durų dienoje*, suteikiančiose galimybę tiesiogiai susipažinti su ugdymo aplinka ir metodais.

➤ *Skatinant tėvų ir šeimos narių savanorystę ugdymo įstaigos veikloje*.

➤ *Dalyvaujant tėvų savišviatoje bei pedagoginiame švietime* – klausant pranešimų, dalyvaujant diskusijose, seminaruose ir paskaitose, skirtose tėvams.

Šeima yra neatskiriama vaiko ugdymo proceso dalis, o ugdymo įstaiga stipriai priklauso nuo šeimų aktyvaus dalyvavimo. Vaiko ugdymas prasideda šeimoje ir tęsiamas bei papildomas mokykloje. Šeima ir mokykla laikomos pagrindiniais vaikų švietimo ir socializacijos elementais. Pedagogai ir tėvai turi tapti ugdymo proceso partneriais, kurių tikslas yra vaiko gerovė ir vystymasis. Bendri pedagogų ir tėvų prioritetai bei siekiai apima:

➤ Vaikų auklėjimą, jų saugumą ir sveikatą;

➤ Šeimos ir mokyklos bendravimą;

➤ Tėvų dalyvavimą ugdymo procese;

➤ Paramą ir supratimą apie vaikų ugdymą;

➤ Vadovavimą ir pastangas pagerinti vaikų vystymąsi ir auklėjimą.

Siekiant kokybiško vaiko ugdymo, tėvai turėtų aktyviai bendradarbiauti su ugdymo įstaigomis, nes tik bendromis pastangomis galima užtikrinti visapusišką vaiko raidą ir gerovę.

4.4. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms.

Paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema Radviliškio Vinco Kudirkos mokykloje pasižymi komandiniu administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbu bei apimama šias paramos teikimo kryptis:

➤ Mokytojai iš anksto numato galimas kliūtis konkrečioms vaikams dalyvauti veikloje, parinkdami vaikų ugdymosi poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę.

➤ Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų raida neatitinka amžiaus.

➤ Specialistai dalyvauja grupės veikloje. Siūlomi įvairūs mokymo metodai ir priemonės. Kuriamos stimuliuojančios ir pritaikytos ugdymo(si) erdvės. Pateikiamos rekomendacijos dėl ugdymo programų pritaikymo, individualizavimo ir tinkamų ugdymo metodų. Organizuojami mokymai, pristatomi pranešimai mokytojams apie naujausius ugdymo metodus ir geriausias praktikas. Kuriamos pritaikytos ir individualizuotos ugdymo programos, kurios tenkina kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius.

➤ Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami

ugdymo(si) aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių. Vykdomi individualūs vertinimai. Reguliariai stebima vaikų pažanga ir reaguojama į pasikeitimus. Vykdomas ugdymo(si) galimybių aptarimas ir planavimas.

➤ Mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

➤ Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja: individualūs susitikimai, atvirų durų dienos, informaciniai susirinkimai, specializuoti seminarai.

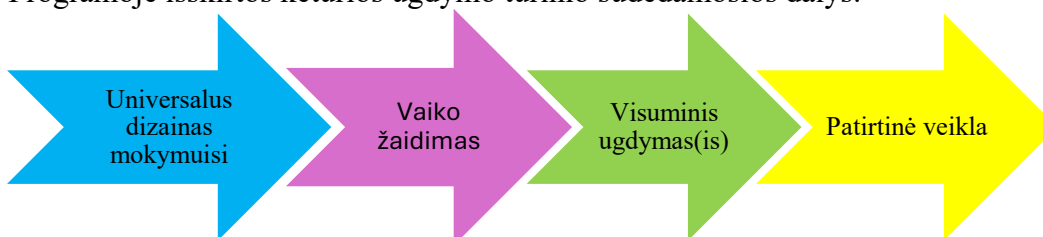
4.5. Ugdymo(si) sričių turinys.

Mokykloje ikimokyklinio ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal tai, ko norime pasiekti per tam tikrą amžiaus laikotarpį. Pasiekimai į grupes jungiami skirstant juos pagal vaiko galias. Pasiekimai skirstomi į šešis žingsnius, rodančius nuoseklų jų augimą. Ugdymo(si) turinyje išskiriami du amžiaus laikotarpiai: 1–3 metų ir 4–6 metų. Ugdymo(si) turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą grupėje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant mokytojų organizuotoje veikloje.

Sudarant ugdymo turinį siekiame integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas kasdieninės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindine veikla įvardijant žaidimą.

Ugdymo turinį, sudaro aplinkos modeliavimo kryptis – vaikų ugdymo (-si) kontekstų kūrimas. Pateikiami žaismės, universalaus dizaino mokymuisi, kultūrinių ir kūrybinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimų ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, judraus patirtinio mokymosi kontekstų kūrimo būdai.

Programoje išskirtos keturios ugdymo turinio sudedamosios dalys:

Ikimokyklinio ugdymo programa apima šias vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Fizinis aktyvumas“, „Sveika mityba“, „Mano dienos ritmas“, „Kūno švara ir aplinkos tvarka“, „Saugus elgesio įpročiai“.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Kas aš?“, „Savo emocijų ir elgesio valdymas“, „Aš tarp kitų“, „Žmonės ir bendruomenės“, „Mūsų praeitis, dabartis, ateitis“.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas“, „Kalbinė raida“, „Kalbų įvairovės suvokimas“, „Kalbinės tapatybės formavimas“.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Mane supantys daiktai“, „Gyvybė“, „Skaiciavimas ir modeliavimas“, „Matematiniai erdvės tyrinėjimai“, „Skaitmeninių technologijų pasaulis“.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žaidimo raida“, „Muzikos raida“, „Šokio raida“, „Dailės raida“, „Teatro raida“.

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas remiantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023), atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis.

Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje ugdymo(si) srityje numatytos pasiekimų sritys, esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos. Ugdymo turinys išdėliotas taip, ko norime pasiekti per tam tikrą amžiaus laikotarpį. Ugdymo(si) turinyje išskiriami du amžiaus laikotarpiai: 1–3 metų ir 4–6 metų žingsniai ir pateikti ugdymo sričių pedagogo vaidmuo, metodai bei būdai.

Vaikų pasiekimai į grupes jungiami pagal tiksle numatytas vaiko galias, kurios plėtojamos per vaiko raidą skatinančias visuminio ugdymo(si) 5 sritis. Didelis dėmesys skiriamas patirtiniam ugdymui, kuris apima vaiko protą, jo pojūčius bei jausmus, grįstas tyrinėjimais, eksperimentavimu, atradimais, kūryba ir bendradarbiavimu.

Ugdymo procese naudojamos informacinės technologijos žadina vaiko motyvaciją mokytis, patirti, atrasti, plečia mąstymo galimybes. Vaikai tyrinėja ir atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, įgytą patirtį panaudoja kituose žaidimuose.

Ekskursijos ir išvykos praturtina vaikų patirtį, jie susipažįsta su artimiausia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka, mokosi ne tik orientuotis naujoje aplinkoje, bet ir tiesiogiai konstruoja savo žinias, veikdami natūralioje aplinkoje.

Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas priešmokyklinio ugdymo programoje.

„MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“

Ugdymo(si) sritis „**Mūsų sveikata ir gerovė**“ apima šias ugdymosi sritis: kasdienius gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę.

Pasiekimų sritis „Kasdienio gyvenimo įgūdžiai“	
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	
Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, formuoja saugaus elgesio įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, sėkmingai besimokantis, pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą.	Grupėse įrengtose „virtuvėlėse“ vaikai žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus. Vaikai ragauja estetiškai patiektą maistą, girdi vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, taip kaupdami atitinkamą žodyną. Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais, suprasti su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą.

Pradedama laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėje. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 10.4.	Mokytojo skatinami, drąsinami, pamokomi, padedami prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, taip vaikai susipažįsta su higienos reikmenimis ir mokosi kūno priežiūros įgūdžių. Vaikai nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius. Mokytojo padedami vaikai pažaidę surūšiuoja ir padeda žaislus į vietą. Žaidžiant kartu su mokytoja grupėje ir lauke vaikai mokosi saugiai, atsargiai žaisti ir elgtis su buities daiktais.
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metų: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų ir sveiką maistą, iš kur jis atsiranda, ir kokius produktus reikia valgyti, kad augtų sveikas. Stengiasi rinktis sveikus maisto produktus. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai ir susitvarko pavalgęs. Taisyklingai plauna rankas, apsirengia ir atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius pagal oro sąlygas, rūpinasi savo daiktais. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose ir su nepažįstamais žmonėmis. Paaikrina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaikrina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 10.4.	Ugdomoji aplinka praturtinta plakatais, literatūra, žaidimais, padedančiais vaikams ugdytis sveikos gyvensenos nuostatas. Vaikai tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais. Žaisdami „kavinę“, „restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gaminimo procesus. Vaikai įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą: mokosi suprasti ir patys kurti receptus. Klauso, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai. Diskutuoja su draugu kas yra sveika, o kas ne, savo nuomonę argumentuoja. Žaidžia vaidmeninius, režisūrinius žaidimus. Tyrinėja vaisius ir daržoves, sveria, uosto, pjausto, pavadina, gėrėsi estetinius išpūdžiu. Tyrinėja, matuoja, žymisi išgeriamo vandens kiekį. Motyvuojamas suaugusiojo pavyzdžio laikosi asmens higienos. Drauge su mokytoja apžiūri vaikų aprangos pavyzdžius, pamąsto apie savo aprangą, diskutuoja, kuria patogios ir estetiškos aprangos modelius. Supranta, kodėl svarbu laikytis asmens higienos. Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieško sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogiai, saugiai, maloniai akiai. Imasi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti. Vaikai, vartydami knygeles, klausydami jiems skaitomų pasakojimų, pasakų, žiūrėdami filmukus, sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi jų sveikatai ir saugumui bei kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. Mokosi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreipiasi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus

	į bėdą. Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę. Vaikai mokosi tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai, pranešti apie tai suaugusiajam, kuriuo pasitiki. Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai ir saugumui, laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių. Žiūrėdami mokomuosius filmukus, paveikslėlius mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų; aiškinasi, kad miške negalima valgyti rastų nežinomų uogų; miške visuomet reikia būti šalia suaugusiojo (kad nepasiklystų); bristi į vandens telkinį ar lipti ant ledo jam užšalus galima tik stebint suaugusiajam.
Pasiekimų sritis „Fizinis aktyvumas“	
Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	
Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdieninius veiksmus, kuriems būtina akies - rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilus, kūrybingas, sėkmingai besimokantis, pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais, lanksčiai mąstantis.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, persoka liniją. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 11.4	Mokytojas kuria judėjimui palankias sąlygas ir nuolat papildo aplinką priemonėmis, skatinančiomis fizinį aktyvumą. Sudaromos sąlygos kuo daugiau žaisti ir judėti lauke. Mokytojas organizuoja mankštas, sporto renginius. Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką. Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. Pradedą lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atliekant judesius. Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojami stalo įrankiais.

Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuriam įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 11.4	Vaikai žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai. Jie ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų ir kitų objektų ypatybes. Juda spontaniškai su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. Išbando mokytojo demonstruojamus, pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus. Tobulina koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais. Inicijuoja ir įsitraukia į inicijuojamus užsiėmimus, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. Nevaržomai judant, eksperimentuojant išbando savo kūno judėjimo galimybes. Mokytojo padedami, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio. Saugiai keičia savo kūno pradines padėtis, veikiant ribotame plote pratinasi judėti saugant save ir kitą. Žaidžiant komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti, pralaimėti. Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliojant, konstruojant, veriant, piešiant ir kt. Vaikai žaidžia su smėliu, kinetiniu smėliu, kita smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalų.
Pasiekimų sritis „Savivoka ir savigarba“	
Vertybinių nuostatų. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	
Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, pasitikintis, sėkmingai besimokantis, besirūpinantis savimi ir kitais.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis. Pasako kiek jam metų, savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais.	Ugdosi dienos ritmo pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienos tvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar vyks. Tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, pažymi, ar tai buvo aktyvi, ar rami

Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 14.4	veikla.
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 14.4	Suaugusiojo skatinami vaikai atsižvelgia į visos dienos režimą, dėlioja dienos ritmo paveikslėlius, skirtingų dienų įvykius, keičiančius įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Vakare reflektuoja ar pavyko įgyvendinti susiplanuotą dienos ritmą, aptaria kaitos priežastis. Suaugusiojo padedami susikuria įvairius ritualus. Mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio, kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo. Atlieka atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip nuramina kūną, emocijas, mintis. Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus.
Pasiekimų sritis „Savireguliacija ir savikontrolė“	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	
Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, pasitikintis, sėkmingai besimokantis, besirūpinantis savimi ir kitais.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 13.4	Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai. Naudojasi stalo įrankiais, pasirenka stalo įrankį skirtingam maistui valgyti. Žaidimo metu, kontroliuoja savo elgesį, bando sutelkti dėmesį reikalingiems veiksams.

Ketvirtį-šeštį gyvenimo metų: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Žino ir geba taikyti įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 13.4	Mokosi elgesio taisyklių prie stalo, siekia estetinio išpūdžio, geba padengti kasdienį ir šventinį stalą. Kuria įvairius siužetus režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu. Geba išklausti skaitomų tekstų ir pasakojimų, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti. Tyrinėja kiek reikia įdėti darbo, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo.
Mokytojo vaidmuo	
Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ pedagogo vaidmuo yra ypač svarbus, siekiant skatinti vaikų sveikatą bei gerovę. Pedagogas veikia kaip įkvepiantis pavyzdys, pats tyrinėdamas judesius, valgydamas sveiką maistą ir rūpindamasis aplinka, taip motyvuodamas vaikus sekti jo pavyzdžiu. Jis sukuria lanksčią ir visiems prieinamą ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai, nepriklausomai nuo jų amžiaus, socialinių, kultūrinių ar sveikatos skirtumų, gali žaisti, patirti ir ugdytis. Pedagogas skatina individualizavimą ir diferencijavimą, pritaikydamas veiklas prie vaikų poreikių ir gebėjimų, leisdamas jiems veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius. Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą, skatinantį vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinį - emocinį vystymąsi.	

„AŠ IR BENDRUOMENĖ“

Ugdymo(si) sritis „**Aš ir bendruomenė**“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: *Savo emocijų ir elgesio valdymas, aš tarp kitų, žmonės ir bendruomenės, mūsų praeitis, dabartis, ateitis.*

Pasiekimų sritis „Savivoka ir savigarba“	
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimai, gerbia save ir kitus.	
Esminiai gebėjimai. Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei.	
Vaiko auginamos galios. Pasitikintis savimi, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo supančios simboliais. skatinamas kultūrinės domisi aplinkos Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 14.4	Savo kūno ribas jaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, rengiami, kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro. Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, žaisdami šešėlių žaidimus. Supranta save kaip unikalų asmenį žaidžiant, pasakojant, piešiant save, savo stiprybes. Pajaučia savo augimą per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas. Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, ištraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etno muzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savybes ir savo gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 14.4	Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas eksperimentuodami, kurdami modelius. Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Aiškina ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Išvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydami klaidas ir jas taisydami. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikai

	pažįsta per įvairias medijas. Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan., tyrinėja ir atranda, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose edukacinėse programose renginiuose. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, konstruoja mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilią asmenybę. Pilietinį tapatumą vaikai ugdo šeimoje, grupėje, kieme laikydamiesi vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis. Dalyvauja prasmingose veiklose, kurios siejamos su aplinkos saugojimu, tvarkymu. Aiškinasi ir išreiškia supratimą, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, jiems reikalinga pagalba, todėl įsitraukia į organizuojamas labdaros akcijas, prisideda prie kitų labdaros iniciatyvų.
Pasiekimų sritis „Emocijų suvokimas ir raiška“	
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	
Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	
Vaiko auginamos galios. Pasitikintis savimi, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Pradedama atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 12.4	Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, galvos linktelėjimu (sutikimas) ar papurtant galvą į šonus (nesutikimas) Kilusias emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Jautriai reaguoja, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis. Mokosi emocijas atpažinti, jas įvardyti. Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“. Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso.
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi nuskriaustą, dažniausiai kitas; pastebi nusiminusį ir geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedama	Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas

kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 12.4	sukėlusias situacijas bei priežastis.
Pasiekimų sritis „Savireguliacija ir savikontrolė“	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	
Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti..	
Vaiko auginamos galios. Pasitikintis savimi, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 13.4	Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreikia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamam, nuraminamam, nukreipia dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. Bendraudami su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmokus būdus, kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į kito prašymus. Jaučia laiko tėkmę sąsajoje su savo veikla ir gyvenimo ritmu. Eksperimentuoja su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais. Paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodami savo veiklos per dieną paveikslėlius.
Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Žino ir geba taikyti įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvėrę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 13.4	Pradedą valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbado skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkia pastangas tinkamam poelgiui. Mokytojo padedamas mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi išvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). Stebi, tikslingai tyrinėja, išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Ugdosi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę žaidžiant savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandant naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukiant į ištvėrę, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės (savęs motyvavimas atlikti tai, ko daryti nesinori) būdus, ugdosi veiklos planavimo

	ir laiko valdymo gebėjimus. Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia. Susidūrus su kliūtimi keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. Klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. Kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodami paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.
Pasiekimų sritis „Santykiai su suaugusiais ir vaikais“	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	
Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	
Vaiko auginamos galios. Pasitikintis savimi, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 15.4	Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).

Ketvirtį-šeštį gyvenimo metų: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 15.4	Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus/si į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų. Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. Kartu su kitais veikiant ir siekiant bendro tikslo, lyderiauja paeiliui, apsversto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų. Tyrinėjant, aiškinantis, patiriant gyvenimą čia irdabar plėtoja supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas esančias aplinkui
Mokytojo vaidmuo	
Pedagogas ugdymo(si) srityje „Aš ir bendruomenė“ siekiant skatinti vaikų savivoką, savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją, socialinį ir kultūrinį supratimą, turėtų palaikyti jautrius ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikti kaip elgesio modelis vaikui ir teikiantis vaikams aktualų turinį bei veiklas, padedančias pažinti ir suprasti save bei savo vietą tarp kitų. Strategijos, kurias pedagogas gali taikyti, apima individualizuotą požiūrį, leidžiantį vaikams rinktis įvairius veiklos būdus ir priemones pagal jų poreikius bei gebėjimus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis padeda vaikams išmokti valdyti savo elgesį, užmegzti draugystes ir geriau suprasti bendruomenę. Pedagogas turi skatinti dialogą, bendradarbiavimą ir dalinimąsi patirtimi, kurti emocinį saugumą ir jautriai reaguoti į vaikų poreikius. Be to, pedagogo vaidmuo apima kūrybinių dialogų ir žaismės palaikymą, skatinant kasdienį veiklų žaismingumą, džiaugsmą bei nuostabą, tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalinantis potyriais. Judrus patirtinis ugdymasis, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės kontekstai ir virtualių bei realių aplinkų sąveikos yra būtini kuriant dinamišką,	

įtraukiantį ir kūrybišką ugdymo(si) procesą. Pedagogas turėtų sudaryti sąlygas vaikams savarankiškai įgyvendinti savo sumanymus, inicijuoti bendrus žaidimus ir veiklas, empatiškai reaguoti į kitų poreikius ir kurti prasmingas sąveikas, leidžiančias vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje.

„AŠ KALBŲ PASAULYJE“

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas“, „Kalbinė raiška“, „Kalbų įvairovės suvokimas“, „Kalbinės tapatybės formavimas“.

Pasiekimų sritis „Kalbų supratimas“

Vertybinė nuostata. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.

Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.

Vaiko auginamos galios. Komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, sėkmingai besimokantis, pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais.

Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakodamas keletą žodžių. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 19.4	Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. Sutelkia dėmesį ir klausosi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dalyvauja dialoge ar poliloge. Vaikai tampa aktyviais klausytojais, girdi veiksmus, poreikius ir interesus įvardinančią mokytojo kalbą, plečia aktyvų ir pasyvų žodyną. Žodinės kalbos supratimą išreiškia reaguodami į suaugusiojo kalbą, mimika gestais, veiksmiais, žodžiais, supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus, prašymus, veiksmų ir reiškinių pavadinimus. Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakare susijusius paaiškinimus. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose. Suvokia vaizdinę medžiagą bei pasitelkiant kitus pojūčius ypač lytėjimą, stebi

	rašančiuosius, varto knygeles, rodo paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją.
Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 19.4	Vaikai nepertraukiamai klausosi draugų, supranta kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus, plėtoja kalbos supratimą gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Aktyviai išitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Žaisdami, dalyvaujant problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu. Kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Išitraukia į alternatyvią komunikaciją (bendraujant naudojamos kortelės).
Pasiekimų sritis „Kalbinė raiška“	
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	
Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, išitraukia į pokalbį, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, sėkmingai besimokantis, pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartuoja girdėtus	Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška.

eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 20.4	Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles. Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Domisi skirtinga kalbine raiška.
Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius. Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 20.4	Tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuoja su garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria dauguma kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje. Vaikai kalba sau, kitiems, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, nurodo kartais laikydamiesi elementarių kalbinio etiketo normų, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas. Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. Išitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.
Pasiekimų sritis „Skaitmeninis sumanumas“	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	

Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 18.4	Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis. Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Vaizdinės informacijos suvokimą papildo kiti jutiminiai pojūčiai, ypač – lytėjimas.
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 18.4	Sužadintas smalsumas įtraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. Kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Rašytinės raiškos gebėjimus ugdosi atrasdami raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedami jas su ranka užrašytais bei spausdintomis raidėmis, rašydami spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu.
Pasiekimų sritis „Meninė raiška“	
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	
Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius,	Žodinės kalbos suvokimą ugdosi dalyvaudami inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose.

keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinis kūrinis palydi garsais, veiksmis, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 22.4	Plėtoja rašytinės raidos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse.
Ketvirti-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir akompanimentus. Siūlo naujus šokio raidos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 22.4	Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol jis nėra dalyvavęs, suteikia galimybę plėsti žodyną, peržengiantį artimiausios aplinkos temas. Plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai, padeda ugdytis žodinės kalbos supratimą. Kalbinės raidos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas.
Pasiekimų sritis „Aplinkos pažinimas“	
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	
Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuočius nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų,	Mokosi išklausti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge, mokytojų sukurtam klausymosi aplinkų įvairovę. Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius. Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus.

pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 16.4	
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 16.4	Įsitraukia į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudami su svečiais, jungdamiesi į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamiesi skaitomų istorijų, skaitydami knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdami filmukus. Įsitraukia į veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškelius tėvams, vaikams, mokytojams.
Mokytojo vaidmuo	
Pedagogo vaidmuo ugdymo srityje „Aš kalbų pasaulyje“ yra esminis, nes mokytojas kuria vaikams tinkamą ir stimuliuojančią aplinką, skatina jų aktyvų dalyvavimą ir padeda plėtoti kalbinius gebėjimus. Pedagogas, taikydamas kūrybingą aplinkos kūrimą, skatina įvairias ugdymo(si) veiklas, pavyzdžiui, kalbos kampelius, laboratorijas ar žaidimų erdves, kuriose vaikai gali eksperimentuoti ir tyrinėti. Skatinant dalyvavimą, naudojamos žaidybinės situacijos ir kalbiniai žaidimai, tokie kaip lėlių teatro pasirodymai ar vaidmenų žaidimai, kurie sužadina vaikų prigimtinių smalsumą ir emocinį įsitraukimą. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų dalyvavimą dialoguose, diskusijose ir problemų sprendimo veiklose, kur mokytojas užduoda atvirus klausimus ir skatina vaikus išsakyti savo nuomonę bei ją argumentuoti. Patirtinis mokymasis yra skatinamas kuriant situacijas, kuriose vaikai gali savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius, pavyzdžiui, per projektines veiklas ar gamtos tyrimus. Taikant žaidimų pedagogiką, mokytojas naudoja žaidimus, kurie lavina kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ar vaizdo medžiaga, padeda gilinti kalbos supratimą ir raišką. Individualizuotas požiūris leidžia pedagogui pritaikyti veiklas kiekvieno vaiko poreikiams ir gebėjimams, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti. Refleksija ir grįžtamasis ryšys padeda vaikams suvokti savo progresą ir skatina tolesnį mokymąsi, nes mokytojas reguliariai skatina vaikus reflektuoti apie savo mokymosi patirtis ir pasiekimus. Taigi, pedagogas, taikydamas šias strategijas ir metodus, sukuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai ugdyti savo kalbinius gebėjimus, plėsti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybiškumą.	

„TYRINĖJU IR PAŽISTU APLINKĄ“

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažistu aplinką“ apima šiuos turinio aspektus: mane supantys daiktai, gyvybė, skaičiavimas ir modeliavimas, matematiniai erdvės tyrinėjimai, skaitmeninių technologijų pasaulis.

Ugdymo(si) sritis „Aplinkos pažinimas“	
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	
Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštę, perkūniją). Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 16.4	Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). Dienotvarkėje klįjuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti.
Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos	Apžiūrinėja iš visų pusių, viršaus, apačios, liksdami, uosdami, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampotas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Stebint aplinkos daiktus suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdomi savarankiškumą, supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. Remdamiesi patirtimi, vartydami paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdami vaizdo medžiagą, žaisdami žaislais, apžiūrėdami išvykų metu, vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja (pavyzdžiui, oro, vandens, sausumos). Stebi, renka,

juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Išvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 16.4	tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklą. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vietoje.
Pasiekimų sritis „Matematinis mąstymas“	
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	
Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, seką, vietą ir judėjimo kryptį.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas. Paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų seką (vaizdines, garsines, judesio). Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 17.4	Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai). Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.
Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties	Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos

veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafinais jų vaizdais sprendžiamas problemas. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 17.4	perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Išitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.
Pasiekimų sritis „Skaitmeninis sumanumas“	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	
Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 18.4	Žaidžia su įgarsinimo lentele, mokosi įrašyti savo balsą, atpažinti paveikslėlius. Žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.)
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 18.4	Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus panaudojant įvairias priemones: knygose, informaciniuose tekstuose, stebi tiksliai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų (jie auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga. Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus). Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojami išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis

	ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus. Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju. Žaisdami, konstruodami, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.
Pasiekimų sritis „Kalbų supratimas“	
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	
Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	
Vaiko auginamos galios: komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių paveikslėlių, ženklų prasmę. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 19.4	Kalbinami išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėlyje, aplinkoje surasdami jų analogų.

Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinius, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 19.4	Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Dalinasi mintimis, kam reikalingi medžiai (teikia pavėsį, jame prieglobstį randa gyvūnai), mokytojo padedami, išsiaiškina, kad medžiai gamina deguonį, kuris būtinas žmonių ir gyvūnų kvėpavimui, ir supranta, kad medžius reikia saugoti ir sodinti. Mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauja apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12-os. Įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinasi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti. Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną.
Pasiekimų sritis „Tyrinėjimas“	
Vertybinių nuostatų. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	
Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	
Vaiko auginamosios galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusiųjų ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklą; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 24.4	Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti

Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 24.4	Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Žaisdami atranda fizikinius reiškinius, tyrinėja tamprumo reiškinius. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus
Pasiekimų sritis „Problemų sprendimas“	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	
Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvaisto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisy, tobulina sprendimą. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 25.4	Pradedą nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti). Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį perpildami iš vieno indo į kitą. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“. Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.

Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 25.4	Mokytojo padedami, ieško daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Ieško atsakymų į patiems kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai. Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį sprenddami problemas. Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.
Pasiekimų sritis „Mokėjimas mokytis“	
Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	
Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	
Vaiko auginamos galios. Komunikabilumas, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 27.4	Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas,	Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, patys juos išbando. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdomosi nuostatą tausoti daiktus. Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus. Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka.

punktas 27.4	
Mokytojo vaidmuo	
Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) veikloje apima kontekstų, kurie žadina vaikų prigimtinių smalsumą, kūrimą. Mokytojai skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniams, pasitelkdami įvairius metodus, kaip stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Mokytojai taip pat užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Mokytojo vaidmuo yra palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, rasti argumentus ir lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujose situacijose. Strategijos ir metodai apima personalizuotą, savivaldų, dialogišką, judrų, tyrinėjantį, kūrybinį ir reflektuojantį ugdymą(si). Tai skatina vaikus patirti ir suprasti aplinką visais pojūčiais, gilinti supratimą ir plėtoti gebėjimus.	

„KURIU IR REIŠKIU“

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir reiškiu“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žaidimo raiška“, „Muzikos raiška“, „Šokio raiška“, „Dailės raiška“, „Teatro raiška“.

Pasiekimų sritis „Estetinis suvokimas“	
Vertybinių nuostatų. Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	
Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	
Vaiko auginamos galios. Kūrybiškumas	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąsąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 23.4	Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems pasirinkimams, pojūtis formuojamas muzikiniams estetikos. Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi įstaigoje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan.
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno	Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniams muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Jautrumas

paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą pasakydamas vieną kitą argumentą. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 23.4	vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi įstaigoje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis, kai mokytojo paskatinti jie stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūrinių. Pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius įstaigoje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.
Pasiekimų sritis „Meninė raiška“	
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	
Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	
Vaiko auginamos galios. Kūrybiškumas.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 22.4	Intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. Mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydami muzikos kalbos pradmenis. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir	Mokytojo skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką (vadinamą „arioso“) dainavimą. Judesiu rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija. Muzikuodami kūno perkusija ir instrumentais, lavina motoriką ir

technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 22.4	raumenų kontrolę, kai reikia sugriebti, kratyti, mušti, trinti ir t.t. Tikslingas grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimas – piešimas. Piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. Spalvinė, grafinė ir erdvinė vizualinė raiška ikimokykliniame ugdyme yra integrali.
Pasiekimų sritis „Gebėjimas žaisti“	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	
Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	
Vaiko auginamos galios. Kūrybiškumas.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Žaidžiant pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 26.4	Išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams. Erdvinė raiška lavėja jiems spontaniškai žaidžiant su erdvinei vizualinei raiškai skirtomis priemonėmis ir medžiagomis
Ketvirtį-šeštį gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Žaidžiant laikosi susikurtų žaidimo taisyklių. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 26.4	Ilgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. Žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.
Pasiekimų sritis „Kūrybiškumas“	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą	

įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	
Vaiko auginamos galios. Kūrybiškumas.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 23.4	Juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.
Ketvirtį-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 23.4	Patinka kurti savo žaidimus ir juos žaisti su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaisdami ir kurdami vis naujus žaidimus, vaikai sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes. Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Patiria džiaugsmą kurdami įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų. Drauge su suaugusiaisiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).
Pasiekimų sritis „Tyrinėjimas“	
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	
Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	
Vaiko auginamos galios. Kūrybiškumas	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų. Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.	Spontaniškai judėdami ir sąveikaudami su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes. Įvaldę savo kūno judesius, vaikai vis plačiau juda erdvėje ir, žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką. Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, tepioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius

Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką ištraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 24.4	
Ketvirti-šešti gyvenimo metai: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 24.4	Judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, padedami mokytojų, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. Kartu su bendraamžiais ir suaugusiaisiais tyrinėja temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių
Pasiekimų sritis „Emocijų suvokimas ir raiška“	
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	
Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	
Vaiko auginamos galios. Kūrybiškumas.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pirmi-treti gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradedą vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoją. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 12.4	Dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako.

Ketvirtį-šeštį gyvenimo metų: siekiame 6 žingsnio pasiekimų. Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau. Žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, punktas 12.4	Atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, todėl pradeda judėti erdvėje išsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Atliekant simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiesiems suaugusiesiems. Dalinasi ir reflektuoja patirtas patirtis su šalia esančiais.
Mokytojo vaidmuo	
Pedagogas skatina vaikų įsitraukimą spontaniškai tyrinėti, eksperimentuoti ir išbandyti kūrybines medžiagas bei priemones, sukuriant asmeninio pasirinkimo galimybes. Jis stebi vaikų pastangas ir autentišką raišką, pozityviai reaguoja į jų kūrybinį procesą, padėdamas jiems tęsti ir įgyvendinti savo idėjas. Mokytojo jautrus, palaikantis ir susidomėjimą išreiškiantis grįžtamasis ryšys padeda vaikams giliau suprasti meninę raišką, vertinti savo ir kitų kūrybą, bei atrasti pirmenybę tam tikroms meninės raiškos sritims ir formoms. Be to, pedagogas skatina vaikų žaislingumą, simbolinį mąstymą ir socialinį bendravimą, kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas bei stiprinant improvizacinius įgūdžius. Kuriant ugdymo(si) kontekstus, siekiama sukurti aplinkas, kurios skatintų vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir tyrinėjimo džiaugsmą. Šie kontekstai apima mokyklos vidaus ir lauko aplinkas bei vietas už mokyklos ribų, kaip parkai, muziejai ir kiti kultūriniai bei gamtiniai objektai. Esminis tikslas yra užtikrinti vaikų emocinį ir fizinį saugumą, sudarant sąlygas vaikų iniciatyvoms, ilgalaikiam domėjimuisi ir gilesniam supratimui. Kontekstuose dėmesys sutelkiamas į vaikų iniciatyvą, kurią palaiko estetiškai patraukli ir veiklai atvira aplinka. Vaikai gali laisvai pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas ir laiką, taip pat bendradarbiauti arba veikti individualiai. Tokia aplinka skatina vaikų kūrybiškumą, vaizduotę, improvizacinius gebėjimus ir socialinį bendravimą. Be to, kontekstai yra modeliuojami taip, kad būtų palaikoma vaikų saviraiška, suteikiant jiems galimybę išbandyti įvairias veiklos formas ir pristatyti savo kūrybą skirtingais būdais.	

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO(SI)PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Ugdymo pažangos ir pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis procesas, kurio metu renkama ir apibendrinama informacija apie vaiko pasiekimus, jo ugdymosi pažangą. Pasiekimų ir pažangos vertinimas atliekamas įvairiais metodais: stebint vaiką natūralioje aplinkoje, renkant faktus, aprašant situacijas, vedant pokalbius su vaiku ir tėvais, analizuojant vaiko veiklos rezultatus pagal kompetencijas, peržiūrint nuotraukas, kalbos užrašus ir vaizdo įrašus. Pasiekimų vertinimo metodai ir būdai pateikti paveikslėlyje (4 pav.).

4 pav. Vertinimo metodai ir būdai

Vaikų pasiekimai vertinami tris kartus per metus: mokslo metų pradžioje – pažinties **aprašomasis vertinimas** (vertiname vaiko „startinę poziciją“, ankstesnės ugdymo pakopos pasiekimą (-us), ugdymosi programos viduryje – **formuojamasis vertinimas** (vertiname konkretų pasiekimą – „tarpinę poziciją“), metų pabaigoje – **apibendrinamasis vertinimas** (vertiname gebėjimų plėtrą, t. y. vaiko ūgtį – „etapo pabaigos poziciją“). Pasiekimai fiksuojami nuolat, kai ikimokyklinio ugdymo mokytojas pastebi naujai atsiradusį ar patobulėjusį vaiko gebėjimą. Taigi, pasiekimų stebėjimo procesas yra natūralus, nuolat gaunama informacija apie vaikų ugdymosi rezultatus, tikslingiau planuojama ugdymo veikla. **Stebėjimo etape** mokytojai stebi, dokumentuoja ir atpažįsta vaiko poreikius, interesus, mokymosi būdus ir ypatumus, pasiekimus, daromą pažangą, kylančius sunkumus tam, kad galėtų kryptingai planuoti tolesnį vaiko ugdymąsi ir paramą jo mokymuisi. **Planavimo etape** mokytojai, remdamiesi stebėjimo etapo rezultatais, numato, kaip plėtoti ugdymosi kontekstus ir atliepti vaikų poreikius situacijoje čia ir dabar, kokias tikslingas veiklas planuoti auginant vaikų galias. **Igyvendinimo etape** vykdomos suplanuotos veiklos, kurių metu dokumentuojamas vaikų įsitraukimas, pasirinkimai, bendravimas ir bendradarbiavimas, mokymasis, savarankiškumas veikiant ir pasiekimų raiškos požymiai. **Reflektavimo etape** mokytojai apmąsto, ar jų sukurta aplinka, taikomi ugdymo(-si) būdai, pastoliavimas paremia vaikų mokymąsi ir pasiekimų plėtotę, ar plėtojamos kiekvieno vaiko visos galios, ar kiekvienas vaikas daro pažangą, kaip vaikai reaguoja ir reflektuoja savo veiklos procesus. Stebint, dokumentuojant, planuojant ir reflektuojant

vaikų grupės arba konkretaus vaiko ugdymąsi, mokytojas naudoja „Pasiekimų žingsnelių“ lapus (1, 2, 3 priedai).

Jei vaikas pradeda lankyti grupę, pirmasis vertinimas atliekamas po 1-2 mėnesių. Kai vaiko raida kelia abejonių, vertinime dalyvauja įstaigos Vaiko gerovės komisija, logopedas, psichologas. Mokytojai vertina vaiko pažangą visose ugdymo srityse, nustato pasiekimų žingsnius ir identifikuoja gebėjimus. Informacija apie vaiko pasiekimus teikiama tėvams per individualius pokalbius du kartus per mokslo metus ir konsultacijas, kurios organizuojamos esant poreikiui, laikantis konfidencialumo principo. Mokytojas apibendrina vaiko pasiekimus, aptaria su tėvais, išryškindamas sėkmę, pasidžiaugia ypatingais pasiekimais. Grupės pasiekimai pristatomi tėvų susirinkimų metu. Duomenys ir informacija apie vaiko daromą pažangą fiksuojama ir kaupiama pasitelkiant vaizdo kamerą, fotoaparata, vaiko veiksena, elgesiui ar kūrybinės veiklos darbams fiksuoti, diktofonas vaiko kalbos, minčių raiškos fiksavimui. Duomenys kaupiami „*Vaiko pasiekimų aplanke*“.

Vaikų gebėjimas reflektuoti savo pasiekimus ir veiklą ugdomas sistemingai, pradėjus nuo paprastų savęs atpažinimo užduočių ir pereinant prie sudėtingesnių savivertės formavimo procesų. Nuo 1–3 metų vaikai pradeda atpažinti savo veiksmus ir jų rezultatus, pavyzdžiui, pastebėdami, kaip jų elgesys veikia aplinką arba kitus žmones. Nuo pat pirmųjų žingsnių vaikai stebi savo pasiekimus ir pradeda suprasti, kas jiems sekasi ir kas ne. Šiuo laikotarpiu labai svarbu suteikti vaikui galimybes apmąstyti, kas pavyko ir ko nepavyko pasiekti, tai gali būti padaryta per žaidimus, kai vaikas turi pasirinkimą ar stebi įvairius objektus ir jų pokyčius.

Nuo 4–6 metų vaikai tampa gabesni įsivertinti savo veiksmus ir jų pasekmes. Jie pradeda reflektuoti apie savo veiklą per klausimus „Kodėl taip atsitiko?“ arba „Kaip aš galėčiau padaryti kitaip?“. Vaikai mokomi kalbėti apie savo pasirinkimus ir sprendimus, pavyzdžiui, atsakinėti į klausimus apie tai, ką jie padarė ir kodėl, ir kokias pasekmes tai turėjo. Tuo pačiu metu jie pradeda suvokti, kas jiems pavyko gerai, o ką reikėtų patobulinti, tai padeda ugdyti jų savivertę ir pasitikėjimą savo gebėjimais. Reflektavimas tampa svarbiu proceso dalimi, nes jis leidžia vaikui susidaryti nuomonę apie savo stiprybes ir silpnybes, kad galėtų toliau tobulėti.

Mokymosi sėkmės suvokimas yra esminė šio refleksijos proceso dalis. Vaikai, kurie geba įsivertinti savo veiklą, pradeda suprasti, kas jiems pavyksta, ir tai didina jų pasitikėjimą savo gebėjimais. Sėkmingas reflektavimas leidžia vaikui pajusti pasiekimų džiaugsmą, kuris motyvuoja toliau siekti tikslų ir tobulėti. Vaikai mokosi vertinti, kaip jų pastangos virsta rezultatais, ir suvokti, kad kiekvienas pasiekimas, nesvarbu, didelis ar mažas, yra svarbus žingsnis mokymosi procese. Tai suteikia jiems motyvacijos ir palaikymo jausmą, kurį jie gauna iš savo pasiekimų ir tėvų bei mokytojų pripažinimo.

Ugdant gebėjimą įsivertinti, svarbu skatinti vaiką savarankiškai analizuoti savo veiksmus, pasirinkimus ir pasiekimus. Tai galima daryti ne tik per klausimus ir pokalbius, bet ir per kūrybines užduotis, kurios skatintų vaiką analizuoti savo darbus, juos vertinti ir išmokti kurti sprendimus dėl tolesnių veiksmų. Mokytojų ir tėvų palaikymas šiuo procesu yra esminis, nes jis užtikrina, kad vaikas įgautų gebėjimų atpažinti savo pažangą ir išmokti reflektuoti apie tai, ką pasiekė ir ką galėtų patobulinti.

Refleksija ir įsivertinimas padeda vaikui augti ir išmokti ne tik pasidžiaugti savo pasiekimais, bet ir suvokti, kaip jis gali tobulėti. Tai suteikia pagrindą tolimesniam mokymuisi ir savarankiškam mąstymui, kuris taps svarbus visos gyvenimo mokymosi kelionės dalimi. Suvokimas, kad mokymosi procesas yra nuolatinis, o sėkmės pasiekimai yra ne tik galutiniai rezultatai, bet ir kiekvienas žingsnis link jų, skatina vaiką siekti daugiau ir tikėti savo galimybėmis.

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina mokyklos Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas. Radviliškio Vinco Kudirkos

progimnazijos ikimokyklinio ugdymo programoje užtikrinama dermė su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa (žr. 1 lentelę).

Radviliškio Vinco Kudirkos progimnazijos Ikimokyklinio ugdymo programa		Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa	
Ugdymosi būdai	5 ugdymo sritys	Ugdymosi būdai	6 ugdymo sritys
Žaidimas – vaiko raidos šaltinis, vaiko ugdymosi būdas ir pagrindinė veikla, patirtinė veikla.	Mūsų sveikata ir gerovė	Žaidybinė, patyriminė veikla, atradimų džiaugsmo ir natūralaus smalsumo apie supantį pasaulį puoselėjimas.	Sveikatos ir fizinis ugdymas
	Aš kalbų pasaulyje		Kalbinis ugdymas
	Tyrinėju ir pažįstu aplinką		Matematinis ugdymas
	Aš ir bendruomenė		Gamtamokslinis ugdymas
	Kuriu ir išreiškiu		Visuomeninis ugdymas
			Meninis ugdymas

1 lentelė. Radviliškio Vinco Kudirkos progimnazijos Ikimokyklinio ugdymo programos dermė su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa

Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs. Jeigu penkerių metų vaikas nėra pasiekęs penkto pasiekimų žingsnio, jam rekomenduojama dar vienus metus ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

VI SKYRIUS LITERATŪRA

1. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymas Nr. V-1142. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>
2. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. Vilnius, 2021 m. Parengta Europos Socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, įgyvendinant projektą Nr. 09.2.1-ESFA-V-706-03-0001 „Neformaliojo vaikų švietimo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo vertinimo, įsivertinimo tobulinimas ir plėtotė“.
3. Lietuvos higienos norma HN 75:2002 „Ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Higienos normos ir taisyklės“. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. 102. *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 27-968.
4. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas. Prieiga internete: <http://www.sac.smm.lt>
5. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Prieiga internete: <http://www.smm.lt>
6. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111555>
7. Mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos, veiklos kokybės įsivertinimo metodinės rekomendacijos. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. V-98.
8. Priemonės „Pasiekimų žingsneliai“ naudojimosi vadovas. Prieiga internete: <https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/11/Priemone-Pasiekimu-zingsneliai.pdf>
9. Universalaus dizaino mokymuisi gairės. Europos socialinio fondo agentūra, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2023. Prieiga internete: [Universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires-1.pdf](#)

6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR BENDRAAMŽIAIS	3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAŠKA	5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA	7. APLINKOS PAŽINIMAS	8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS												
				7.3. Džiaugiuosi gyvūnais, augalais ir gamtos reikšniais savo aplinkoje, pradedu juos pavadinėti. Stengiuosi būti atsargus ir rūpestingas su aplinkos daiktais, augalais ir gyvūnais. Reaguojau į nuotraukose užfiksuotus įvykius, kuriuose pats dalyvavau.		8.3. Įsitraukiu į skaičiavimą, atpažįstu įvairias skaičių 1, 2, 3 išraiškas. Mėgstu komponuoti, grupuoti, rikiuoti įvairių dydžių, formų, spalvų daiktus, taikau tiesioginį palyginimo būdą. Vis geriau sekasi nukopijuoti dviejų pasikartojančių elementų sekas.		9.3. Įjungiu išmaniuosius žaislus be ekranų, išbandau jų veikimą, laikausi man suprantamų naudojimo ir saugumo taisyklių. Gebu kurti veiklos žingsnių sekas ir atlikti kitų sakomas komandas.		15.3. Smalsauju, aiškinuosi, kas ir kaip veikia, vyksta, įsitraukiu į įvairias tyrinėjimo veiklas, savo atradimais dalinuosi su kitais.		18.3. Įsitraukiu į veiklą, pasirenku priemones, stebiu, klausinėju, džiaugiuosi savo veiklos rezultatais.		16.3. Parodau, su kokia problema susidūriau, ir bandau ją spręsti; nepavykus, tobulinu sprendimą išbandydamas naujus būdus arba prašau pagalbos.		10.3. Trumpam susikaupiu ir reaguojau į kitų kalbėjimą, kūno kalbą, suprantu 3–4 žodžių sakinius, klausimus, du vienas paskui kitą sekančius prašymus, trumpus skaitonus, pasakojamus arba dainuojamus tekstus; reaguojau į ritmo darinius, intonavimą; vartau knygeles, skiriu tekstą nuo paveikslėlių; suprantu dažnai matomų ženklų prasmę.										
				7.2. Orientuojuosi artimiausioje aplinkoje, stebiu ir atpažįstu jos objektus, juos pavadinu savo kalba, kai kuriuos naudoju pagal paskirtį.		8.2. Skiriu, kur yra vienas, du ir trys daiktai. Surandau toki patį objektą; surikiuoju du tris objektus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Suprantu kelis kryptį nusakancius žodžius ir ženklus.		9.2. Spaudau, liečiu, purtau grupėje esančius išmaniuosius žaislus siekdamas efekto. Gebu atlikti dviejų veiksmų sekas.		15.2. Parodau, ką noriu tyrinėti, išbandau vis naujus tyrinėjimo būdus, objektus ir medžiagas.		18.2. Ieškau įspūdžių, aktyviai domiuosi aplinka, siekiu įgyvendinti norą, džiaugiuosi veiklos procesu.		16.2. Sutelkiu dėmesį, kai susiduriu su problema, ją sprendžiu, stebėdamas kitus ir veiklos pasekmes arba primdamas suaugusiojo pasiūlymą.		10.2. Klausiu kitų kalbėjimo, suprantu ir atliepiu 2–3 žodžių sakinius, klausimus, trumpus pasakojimus, įsidėmiu dažnai vartojamus žodžius, reaguojau į pasikartojančius garsus, žodžius, judesius; mėgstu, kai man skaito knygeles, pats vartinėju jas, stebiu rašančiuosius.		11.3. Kalbu 2–3 žodžių vientsakiniais sakiniais, klausinėju ir atsakau į paprastus klausimus, pats inicijuojau pokalbius, vartojau kelias mandagumo frazes, tinkamai vartojau kai kurias gramatines formas, kartojau eiliuotų tekstų fragmentus, mėgdžioju rašančiuosius.								
				5.3. Pasakau savo vardą, kas esu (berniukas / mergaitė), žinau pagrindines savo kūno dalis, siekiu savarankiškumo. Man patinka būti ir veikti tiek namie, tiek grupėje, aš mėgaujusi pažįstama aplinka, kalba, suklūstu, kai išgirstu kitą kalbą.		5.2. Atpažįstu save veidrodyje ir nuotraukose, parodau, ko noriu, mėgaujusi tuo, ką galiu pats. Esu prisiršęs prie tėvų / globėjų, patikiu suaugusiems grupėje, įsitraukiu į etnokultūrinės veiklas.		7.1. Reaguojau į aplinkoje esančius žmones, gyvius ir negyvus daiktus, reikšinius.		8.1. Reaguojau į pasirodancius ir išnykstančius objektus, jų formą, dydį, spalvą, pasikartojančius garsus, judesius.		9.1. Stebiu išmaniųjų žaislų judėjimą, siekiu jų rankomis, klausausi skleidžiamų garsų.		15.1. Visais pojūčiais tyrinėju aplinką ir save, emocijomis parodau atradimų džiaugsmą.		18.1. Domiuosi aplinka, reaguojau į aplinkinių reakcijas, kartojau pasiektą rezultatą.		16.1. Parodau, kai kažkas vyksta ne taip, kaip įprasta, ieškau pagalbos, kai susiduriu su kliūtimi, išreiškiu emociją, kai (ne)pavyko veiksmas.		10.1. Trumpam sutelkiu dėmesį, reaguojau į (ne)žodinį bendravimą, pasikartojančius judesius, vaizdus, muzikinį ritmą, skaitymą.		11.2. Kartuoju naujus žodžius, gestus, bendraudamas vartojau garsažodžius, trumpus žodžius, žodžio ir gesto, dviejų žodžių sakinius, kūno kalbą; domiuosi rašymo priemonėmis, braukau lape.				
4. SAVIREGLIACIJA IR SAVIKONTROLĖ	3.3. Atpažįstu ir man įprastais būdais išreiškiu savo emocijas, mokausi jas pavadinėti, domiuosi kitų emocijomis ir skirtingai į jas reaguojau.	3.2. Savo emocijas išreiškiu įvairiu intensyvumu, pastebiu ir reaguojau į kitų emocijas.	4.2. Aš pats man įprastais būdais ieškau nusiramimo, dėmesį, emocijas ir veiksmus valdau suaugusiojo padedamas.	6.2. Skiriu man artimus suaugusiuosius nuo kitų, juos mėgdžioju, kartoju tai, kas sulaukė jų palankumo, tikiuosi jų pagalbos, mėgstu žaisti greta kitų vaikų.	5.1. Reaguojau į savo vardą, tyrinėju savo kūną. Jaučiu ryšį su kitais, atliepiu artimųjų rodomą dėmesį, mėgstu žaidimus ir daineles gimtąja kalba.		3.1. Savo emocijas parodau balsu ir kūno ženklais, „užsikrečiu“ kitų emocijomis.		4.1. Galiu trumpam sutelkti dėmesį į savo globėją, susitapatinti su jo reikšiamomis emocijomis ir nusiraminti.		2.1. Sėdžiu, šliaužiu, ropuoju, atsisioju, einu laikydamasis ar savarankiškai. Imu daiktą, perimu iš vienos rankos į kitą, dedu vieną ant kito.		1.1. Ragauju įvairių maistą, bandau valgyti, gerti iš puodelio. Parodau, kad man šlapia, nepatogu.		12.1. Su nuostaba reaguojau į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.		13.1.1. Emocingai reaguojau į siekiu ryškiai, man įdomių objektų.		13.3.1. Tyrinėju erdvę, išgirdęs muziką, mėgdžioju suaugusiojo judesius.		13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir čiaušėjimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barskudius.		17.2. Mėgdžioju suaugusiųjų eksperimentuoju su žaislais ir daiktais, inicijuojau bendrus žaidimus.		17.3. Žaisdamas mokausi derinti savo veiksmus prie kitų. Kuriu žaidimo erdvę, jungiu kelis žaidimo veiksmus į vieną įvykį. Mėginu žaisti su draugu ir laikytis prisimto vaidmens.	
					2.2. Stoviu, atsitiupiu, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu, nušoku nuo laiptelio, peršoku liniją. Metu, gaudau, spiriu kamuolį. Derinu uždešu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, ploju rankomis.		1.2. Savarankiškai valgau įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.		12.2. Atrandu, mėgdžioju, tyrinėju tai, kas patinka, stebiuosi gamtos ir žmogaus sukurtais objektais ir reikšniais.		13.1.2. Išbandau, kokius pėdsakus palieka rašymo, piešimo ir lipdymo priemonės.		13.3.2. Klausydamas muzikos atlieku keletą skirtingų judesių stovėdamas vietoje ir judėdamas, tyrinėju judėjimo kryptis, kuri judesius čia ir dabar, derinu dviejų judesių seką.		13.2.2. Suklūstu ir reaguojau į muziką judesiais ir mušamaisiais instrumentais, žaidžiu melodiniais ir ritminiais dariniais, pakartuoju dainų fragmentus, spontaniškai kuriu „arioso“ daineles.		13.4.2. Išreiškiu nuotaikas ir poreikius, žaismingai tyrinėdamas savo kūno galimybes.		13.4.3. Siekdamas emocinio poveikio, išbandau ir pasirenku balsų, kūno judesių ir mimikos raškos priemones.							
					2.3. Apeinu arba peržengiū kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulipu laiptais pakaitiniu žingsniu, nušoku nuo laiptelio, peršoku liniją. Metu, gaudau, spiriu kamuolį. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.		1.3. Pradedu naudotis stalo įrankiais. Padedamas naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi. Bandau laikytis susitarimų ir saugiai elgtis.		12.3. Emocingai reaguojau į savo ir kitų kūrybą, atrandu, kas man gražu – bjauru, kas patinka ar nepatinka.		13.1.3. Keverzoju skirtingomis rašymo ir piešimo priemonėmis, savo kalbą palydžiu kūryba, turiu savo mėgstamas priemones.		13.3.3. Atliepdamas muzikos nuotaiką tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, vienu metu judinu kelias kūno dalis, atsimenu ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienam ir su draugais.													
					2. FIZINIS AKTYVUMAS		1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		12. ESTETINIS SUVOKIMAS		13.1. DAILĖ		13.3. ŠOKIS													

11. KALBINĖ RAŠKA

14. KŪRYBIŠKUMAS

17. GYVENIMAS ŽAISTI

13.4. TEATRAS

13.2. MUZIKA

7. APLINKOS PAŽINIMAS		8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS	
7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamus gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakoju, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomus objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.		8.5. Skaičiuoju 9-ųjų ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-ųjų ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kurių įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.		9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikausi saugumo taisyklių. Iš simbolių dėlioju komandų sekas, išbandau sąsają žaidybiniame programavimo aplinkoje, aiškinu.		15.5. Vis labiau įsitraukiu į įvairių objektų ir reiškinių tyrinėjimą: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinuosi sandarą, veikimo principą.		18.5. Siekiu patenkinti savo smalsumą, siekdamas tikslo numatau ir įgyvendinu kelis žingsnius, lankščiai sprendžiu iškilusias problemas, aptariu, ką nuveikiu ir ką veiksiu toliau.		16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vaikaiš ieškau naujų būdų, kaip įveikti iššūkį, samprotauju apie problemą, kas pavyko, kas ne.		10.5. Suprantu sudėtinis sakinius, pradedu siesti kalbos garsus su raidėmis, iš klausos atskiriu tuo pačių garsų prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi tekstų literatūrinė kalba ir tarmiškai, suvokiu skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažįstu kelis spausdintus žodžius.	
5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsi užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kokioje šalyje gyvenu, pasakoju, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.		7.4. Atpažįstu dažniausiai sutinkamus gamtos objektus ir reiškinius, pastebiu kai kuriuos jų požymius. Komentuoju paros įvykių seką. Pradedu rūšiuoti atliekas, tausti išteklius. Atpažįstu patiriamas kitos nei mano kultūros reiškinius ar daiktus, noriai įsitraukiu į savo kultūrinės aplinkos tradicines veiklas.		8.4. Skaičiuoju iki 5 ir atgal, palyginu kiekius, sieju įvairias tuo paties skaičiaus išraiškas. Eksperimentuoju ir dalinuosi idėjomis, kaip išmatuoti ir palyginti įvairius dydžius. Klasifikuoju, rūšiuoju objektus; įvardiju pažįstamas formas; plane pažymiu 2–3 matomus daiktus, apibūdiniu jų išsidėstymą; prateisiu dviejų pasikartojančių elementų seką.		15.4. Pradedu suprasti tyrinėjimo procesą: keliu klausimus ir ieškau atsakymų pasirinkdamas man žinomas ir naujus tyrinėjimo būdus, priemones.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.	
3.5. Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.		5.4. Skiriu savo ir kitų jausmus, norus, kalbą ir vaizduoju, kaip atrodo mano kūnas, kuo aš panašus ar skiriuosi nuo kitų. Komentuoju ir vaizduoju savo šeimą, grupės draugus, mokytojus, dalinuosi savo aplinkos veiklų ir renginių patirtimi, atpažįstu, kad kiti kalba kita kalba nei aš.		9.4. Padedamas skaitmenines priemones naudoju informacijai įrašyti ir paleisti, bendrauti, mokausi sąsąjoms, apibūdinti. Suprantu ir galiu atlikti grafiniais simboliais ir objektais žymimas komandas.		14.4. Pradedu susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.	
4.5. Naudoju įvairius nusiramino ir konfliktų sprendimo būdus, gebu ilgam sutelkti dėmesį ir pastangas, kai veikla įdomi, laikausi kasdienių susitarimų ir taisyklių.		3.4. Aiškinuosi, kokios emocijos man ir kitiems kyla įvairiose situacijose, jas pavadinu, išreiškiu įvairiais būdais, atpažįstu iš kitų išraiškas.		14.4. Pradedu susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.	
6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taiklų nesutarimo sprendimo būdų, laikausi įsipareigojimų grupel.		4.4. Nusiramino kalbėdamasis su kitais, mokausi susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, laikytis susitarimų, numatau netinkamo elgesio pasekmes.		14.4. Pradedu susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.	
2.5. Įvairias būdas einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spriu kamuolį iš įvairių padėčių. Primirus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau piestuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslūs judesius su smulkiais daiktais.		6.4. Pasitikiu mokytojais, įsitraukiu į jų siūlomas ir savo sugalvotas veiklas, turiu nuolatinių žaidimų draugą, pastebiu keletą savo ir kitų panašumų bei skirtumų, prisidedu prie grupės taisyklių kūrimo.		14.4. Pradedu susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.	
1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairią maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavalgęs, po veiklos. Mokausi laikytis saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis iškilus pavojui.		2.4. Pastoviu ant vienos kojos, bėgu, šokinėju, važiuoju balansiniu dviračiu. Derinu judesius su kitais. Laikau rašiklį, gana tiksliai atlieku judesius plaštaka ir pirštais, paguunu kamuolį, kerpu, atsegu ir užsegu, atitraukiu ir užtraukiu, įpliu.		14.4. Pradedu susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.	
12.5. Mėgaujuosi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla, gėriuosi kalba, gamta, geru elgesiu, darbas, turiu savo nuomonę ir savitą skonį.		1.4. Žinau, ką valgyti sveika. Bandau servituoti stalą ir laikytis elgesio prie stalo taisyklių. Savarankiškai naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi, tvarkau žaislus. Mokausi saugiai elgtis kelyje, naudotis veiklomis skirtais asmeniniams daiktams. Žinau, į ką kreiptis pagalbos iškilus nelaimė.		14.4. Pradedu susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.		10.4. Iš klausau ir reaguuoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeinu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.	
13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kurių įvairias būdais, grožiosi kitų darbas.		13.1.4. Noriai išbandau skirtingas piešimo priemones, galiu piešti storomis, plonomis ir kitokiomis linijomis, jau pavyksta nupiešti man rūpimus dalykus.		13.3.4. Šokdamas išreiškiu judėjimui būdingas savybes, patinka judėti įvairiai: šokinėti, suoliuoti, šokti rateli, judėti įsivaizduojama linija; kuriu ir prisimeinu savo sukurtą trijų keturių judesių seką šoki, laikausi šoko taisyklių, kalbu apie savo ir kitų pasirodymus.		13.3.5. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.		13.3.6. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.		13.3.7. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.		13.3.8. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.	

11. KALBINĖ RAŠKŲ
14. KŪRYBINGAS
17. GĖRĖJIMAS
13.4. TEATRAS

7. APLINKOS PAŽINIMAS		8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS	
7.6. Lyginu gamtos objektus ir reiškinius, įvairių panašumus ir skirtumus, objektus grupuoju. Jaučiu ryšį su savo socialine, kultūrine ir gamtine aplinka, paaiškinu, kodėl ir kaip išteklius reikia tausoti. Pasakoju apie kai kurias savo ir man žinomas kitų kultūrų šventes. Domiuosi įvairiomis profesijomis. Vartoju žodžius praeičiai, dabarčiai ir ateičiai, metų laikams nusakyti.		8.6. Parašau skaitmenimis skaičius iki 10; randu ir pasakau, kiek daiktų daugiau nei 5, kiek trūksta iki 10; sudedu, atimu 7-ly ribose. Įsitraukiu į diskusijas apie įvykius: įvyks, neįvyks, gali įvykti. Judu pagal įsidėmėtą planą, paaiškinu ar pavaizduoju atgalinį kelią. Randu, kaip palyginti nežymiai besiskiriančius išmatuojamus dydžius. Dėlioju, konstruoju, komponuoju dvimačius ir trimačius objektus. Kuriu ir tyrinėju sekas su pasikartojančiais elementais. Vartoju vis platesnį matematinį žodyną.		9.6. Prižiūrimas įvairioms veikloms pasirenku ir derinu bent dvi skaitmenines priemones ir informacijos šaltinius, saugiai dalinuosi tuo, ką sukūriau. Sudarau, vykdu ir koreguoju paprastą komandų seką programavimo aplinkose, vis geriau suprantu, kaip valdomi robotai.		15.6. Tikslingai tyrinėju įvairias aplinkas, objektus ir reiškinius pastelkdamas skirtingus tyrinėjimo būdus. Radinius lyginu, grupuoju, įsį dalinuosi su kitais.		18.6. Drąsiai įsitraukiu į išsūko reikalaujancią veiklą, numatau tikslą, priimu sprendimus jam pasiekti, ieškau informacijos ir priemonių, stebiu veiklos procesą, jį koreguoju, dalinuosi patirtimi ir rezultatais.		16.6. Man patinka sudėtingos užduotys, stengiuosi jas įveikti pats ar su kitais vaikais, apmąstau galimus sprendimus, pasirenku tinkamiausią, stebiu pasekmes ir, jeigu reikia, keičiu veikimo būdus, padedu kitiems.		10.6. Pradedu suprasti perkeltinę žodžių reikšmę, keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių; pradedu skirti žodžių garsus ir skienenis. Domiuosi įvairiais rašytiniais teksta, numatau man skaitomo teksto tesinį atpažįstu nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių, keletą užrašytų žodžių.	
5.6. Samprotauju apie savo savybes ir gebėjimus, tyrinėju savo kūno augimą, pastebiu savo kūno vidinių sistemų veiklos išorinius ženklus. Dalyvauju savo šeimos, grupės sprendimų priėmimo, pasakau savo tautybę, tyrinėju ir skiriu savo ir kitų šalių simbolius, kalbą, tradicijas.		7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamus gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaiškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakoju, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomas objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.		8.5. Skaičiuoju 9-ly ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-ly ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kuriu įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.		9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikausi saugumo taisyklių. Iš simbolių dėlioju komandų sekas, išbandau jas žaidybiniuose programavimo aplinkoje, aiškinu.		15.5. Vis labiau įsitraukiu į įvairių objektų ir reiškinių tyrinėjimą: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinuosi sandarą, veikimo principą.		16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vaikais ieškau naujų būdų, kaip įveikti išsūką, samprotauju apie problemą, kas pavyko, kas ne.		10.5. Suprantu sudėtinis sakinius, pradedu siėti kalbos garsus su raidėmis, iš klausos atskiriu tuo pačiu garsu prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi teksto literatūrinė kalba ir tarmiškai, suvokiu skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažįstu kelis spausdintus žodžius.	
3.6. Gebu kalbėtis apie emocijas ir jausmus, taikau įvairius būdus, padedančius pasijusti geriau, atpažįstu, kaip jaučiasi kitas, bandau jam padėti.		5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsiu užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kokioje šalyje gyvenu, pasakoju, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.		3.5. Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.		11.5. Laisvai kalbu apie tai, kas vyksta, vyko ir vyks, tinkamai vartoju gramatines formas, kalbu sudėtiniais sakiniais, trumpai papasakoju, diskutuoju ir atsakau į klausimus; kopijuoju arba užrašau raides, simbolius, žodžius.		14.5. Fantazuoju ir generuoju įvairias kūrybines idėjas, savo kūryba autentiškai parodau pasaulio suvokimą, suprantu, kaip kuru ir ko siekiu savo kūryba.		17.6. Mokausi įsitraukti į kolektyvinius režisūrinius ir naratyvinius žaidimus. Mėgstu žaisti netradicinėse erdvėse, lengvai jas pritaikau žaidimui. Galiu dalyvauti kuriamuose naratyvinių žaidimų pasauliuose, gebu lanksčiai kaitalioti vaidmenis.			
4.6. Siekdamas tikslo, gebu atidėti kai kurių norų patenkinimą, mokausi suvaldyti pyktį, susilaikyti nuo netinkamo elgesio, kai esu provokuojamas, lengvai priimu dienos ritmo pasikeitimus.		4.5. Naudoju įvairius nusiramimo ir konfliktų sprendimo būdus, gebu ilgam suteikti dėmesį ir pastangas, kai veikia įdomi, laikausi kasdienių susitarimų ir taisyklių.		6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikių nesutarimo sprendimo būdų, laikausi įsipareigojimų grupel.		13.4.5. Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose galiu kurti dramatiškas situacijas, įvykius, atskleidamas vaidmenį pasitelkiau raškos būdus ir priemones.		13.4.6. Galiu kurti pasirinktų simbolių vaidmenų apibendrintus charakterius. Kartu su kitais spontaniškai kuru lėlių, šokių, dramų, operos „spektaklius“. Dalyvauju improvizacinio pobūdžio renginiuose. Dalinuosi savo „teatrine patirtimi“.					
6.6. Suprantu, koks mano elgesys yra priimtinas bendraujant su kitais, kodėl svarbu laikytis susitarimų dėl elgesio, stengiuosi bendrauti pagarbiai, mokausi tarpininkauti sprendžiant nesutarimus.		2.5. Įvairias būdais einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spriu kamuolių iš įvairių padėčių. Priminus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau pieštuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslus judesius su smulkiais daiktais.		1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairių maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavalgę, po veiklos. Mokausi laikytis saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis iškilus pavojui.		13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairiais būdais, grožiojusi kitų darbais.		13.3.5. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.					
2.6. Nubėgu vis ilgesnį atstumą, šoku į tolį, aukštį, koordinuoju judu, orientuojuosi erdvėje. Taisyklingai sėdžiu, stoviu, vaikštau. Atlieku vis sudėtingesnius veiksmus su smulkiais daiktais, konstruoju.		1.6. Renkuosi valgyti sveikatai palankų maistą. Rūpinuosi daiktais grupėje. Laikausi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Sakau „stop“, „ne“ reaguodamas į mano privatumą pažeidžiantį elgesį. Žinau pagalbos telefono numerį.		12.6. Kurdamas nepaisau standartų, pasakoju apie vaizdinius, lyjančius patiriant kūrinius, stebint aplinkos ir gamtos reiškinius. Siūlau, kaip gražinti, tobulinti aplinką, vertinu kitų kūrybą.		13.1.6. Kuriu įvairius kūrybinius darbus įvairiomis dailės technika, jas pasirenku pagal sumanymą, galiu papildyti ženklais, žodžiais ir kitomis detalėmis, aptariu savo ir kitų kūrybą.		13.3.6. Šokdamas judesiu vaizduoju emocijas, veikėjų charakterius, šoku vis sudėtingesnius šokius ir ratelius, kuriu temines šokio kompozicijas, grafiškai ar žodžiu perteikiu šokio eiga.					
2. FIZINIS AKTYVUMAS		1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGUDŽIAI		12. ESTETINIS SUVOKIMAS		13.1. DAILĖ		13.3. ŠOKIS		13.2. MUZIKA			

5. SAVTOKA IR SAVIGARBA

3. EMOCIJŲ SUVOKI-MAS IR RAŠKA

4. SAVIREGLIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS

11. KALBINĖ RAŠKA

14. KŪRYBISKUMAS

17. GIEBIMAS ŽAISTI

13.4. TEATRAS

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI

LANKSČIAI MĄSTANTIS

SĖKMINGAI BĖSIMOKANTIS

PASITIKINTIS

BĖSIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAI

KŪRYBINGAS

KOMUNIKABILUS

PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI: 5-6

11. KALBINĖ RAIŠKA

14. KŪRYBISKUMAS

17. GEBĖJIMAS ŽAISTI

13.4. TEATRAS

